

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

III. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 DECEMBER 1914.

Nr 23.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1914 1 krona. Lösnummer 5 öre.

4:de kvart. 1914 pris 30 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr.

75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Annonsavdeln.: Rikstel. 456. Allm. tel. 456.

9 f. m.—7 e. m.

Fosterlandet väntar att var och en gör sin plikt.

I denna månad komma väl till stadsfullmäktige att äga rum i de flesta av rikets städer. Detta är en angelägenhet av högsta vikt för kvinnorna. I dessa allvarsfyllda tider kan det komma att betyda mer än vanligt att de kommunala förtroendeposterna äro väl besatta, och att dugliga kvinnor finnas med på alla håll. Vi ha sett att det till största delen varit kvinnor, som satt i gång och organiserat det stora nödhjälpsarbete, som de kritiska tiderna framkallat. Men om förhållandena bli än svårare och nöden allt större, måste troligen även kommunerna träda fram som hjälpare i högre grad än hittills varit fallet, och då är det synnerligen viktigt att i stadsfullmäktige finnas kvinnor som kunna vara med om detta svåra värv från början.

I närvarande stund finns det 81 kvinnliga stadsfullmäktige i vårt land. Några av dem, nämligen de som valdes 1910 och ej sedan avgått, stå nu under omval. Det gäller därför i första hand att se till att inga av dessa mandat gå förlorade för kvinnorna, men naturligtvis också att där så ske kan öka deras antal. Ehuru stadsfullmäktige i alla städer — utom våra fem största, vilka välja ledamöter till Första kammaren — är en rent kommunal institution som egentligen ej har med politik att skaffa, ha de proportionella valen och den starka partibildningen lett till, att även dessa val i regel ske så, att de tre politiska partierna ha var och en sin lista. Vilja kvinnorna göra sina intressen gällande, är det därför alldeles nödvändigt att de i god tid intressera sig för saken, deltaga i de respektive partiernas sammanträden, när kandidatlistorna uppställas och där föreslå lämpliga kvinnliga kandidater. Ett starkt kvinnligt namn på en sådan plats på en lista att den ger utsikt för kandidaten att bli vald, är ju även en fördel för partiet, vilket numera dess bättre måste räkna även med de kvinnliga rösterna. Därför är denna metod såsom den mest lojala i första hand att rekommendera. Kvinnorna böra då ta partiets lista sådan den är, och framför allt komma ihåg att strykningar av namn som stå före den man särskilt önskar välja lika ofta kunna störta den speciella kandidaten som gagna — om nämligen hon fått en säkerställd plats på listan. Strykningar av namn som stå efter äro mindre farliga. Om däremot ett parti visar sig ovilligt att inrymma en god plats på listan åt någon kvinna, kunna kvinnorna med fördel gå med en särskild lista, antingen inom ett parti, d. v. s. med partiets partibeteckning eller alla kvinnor gemensamt med egen partibeteckning. Det sista är särskilt att rekommendera om flera partier visa sig mindre välvilliga mot kvinnorna, och om kvinnorna själva kunna samla sig om en eller flera goda kandidater. Så t. ex. förenade sig kvinnorna från högern och de frisinnade i Lund 1912 och lyckades därigenom få in två kvinnor, en höger och en frisinnad. Det har konstaterats att det imponerar mycket på männen om kvinnorna lyckas med egna röster få in kvinnliga representanter.

Det allra viktigaste — hur än själva valet ställer sig — är emellertid att kvinnorna söka föra fram dugliga kandidater, som vilja och kunna ägna tid och krafter åt det arbete som här anförtros dem. Kvinnorna ha ju först nu börjat att i större utsträckning ta del i kommunala angelägenheter. De ha kämpat för att skaffa sig denna rättig-

het, därför att de trodde, att deras insats skulle bli till gagn för samhället, och kvinnorna måste nu visa att denna förhoppning inte kommer på skäm. En kvinna, som väl fyller ett kommunalt förtroendeuppdrag är också för männen ett levande argument mot gamla fördomar. Den som en gång förklarar, att han skulle gå ur stadsfullmäktige, om man släppte dit "fruntimmer", men som sedan finner sig i att åhöra en kvinnlig stadsfullmäktigs anföranden och vet att hennes röst gäller lika mycket som hans egen, ja kanske till och med upptäcker att hennes förslag och skäl kunna vara nog så beaktansvärda, han har säkerligen fått ett grundskott i sin manliga övertygelse om kvinnans oduglighet för all offentlig verksamhet. Naturligtvis kan han fortfarande vara emot kvinnans politiska rösträtt — logik har aldrig våra motståndare utmärkt sig för —, men riktigt bergfast i tron på att kvinnorna aldrig böra ha och aldrig skola få rösträtt är han nog icke längre.

Kvinnorna ha nu således att ta kraftigt i vid valen, men också att handla med förstånd och förutseende. Vi veta inte vilka tider vi gå till mötes. Ett tungt arbete kan komma att vila på kommunerna, och i våra dagar gäller det för kvinnorna i lika hög grad som för männen att fosterlandet väntar att var och en gör sin plikt.

Att här tala om den kvinnliga rösträtten, är väl tämligen obehövt; det torde väl icke dröja många år innan den föres till seger. Skälen för äro väl ungefärligen desamma som för den manliga rösträtten. Vad angår följderna, tro vi, för vår ringa del, att de bliva mindre betydelsefulla än man ofta väntar, — och detta både i gynnsam och i ogynnsam riktning. I sistnämnda hänseende fruktar man ju speciellt en minskning av födelsefrekvensen, när kvinnorna dragas ifrån sina särskilda uppgifter i hemmet. Denna minskning gå vi emellertid till mötes i alla händelser, eller äro redan inne i densamma; och om man får våga en gissning — mera är ju knappt möjligt, — så torde icke denna rörelses styrka komma att ökas av rösträtten. Däremot hysa vi för vår del den kanske kätterska uppfattningen, att hemmens värde och betydelse ökas i den mån deras intressekrets växer.

GUSTAV SUNDBÄRG
(Ur Betänkande i Utvandringsfrågan och därmed sammanhängande spörsmål.)

het, därför att de trodde, att deras insats skulle bli till gagn för samhället, och kvinnorna måste nu visa att denna förhoppning inte kommer på skäm. En kvinna, som väl fyller ett kommunalt förtroendeuppdrag är också för männen ett levande argument mot gamla fördomar. Den som en gång förklarar, att han skulle gå ur stadsfullmäktige, om man släppte dit "fruntimmer", men som sedan finner sig i att åhöra en kvinnlig stadsfullmäktigs anföranden och vet att hennes röst gäller lika mycket som hans egen, ja kanske till och med upptäcker att hennes förslag och skäl kunna vara nog så beaktansvärda, han har säkerligen fått ett grundskott i sin manliga övertygelse om kvinnans oduglighet för all offentlig verksamhet. Naturligtvis kan han fortfarande vara emot kvinnans politiska rösträtt — logik har aldrig våra motståndare utmärkt sig för —, men riktigt bergfast i tron på att kvinnorna aldrig böra ha och aldrig skola få rösträtt är han nog icke längre.

Kvinnorna ha nu således att ta kraftigt i vid valen, men också att handla med förstånd och förutseende. Vi veta inte vilka tider vi gå till mötes. Ett tungt arbete kan komma att vila på kommunerna, och i våra dagar gäller det för kvinnorna i lika hög grad som för männen att fosterlandet väntar att var och en gör sin plikt.

Ny landvinning.

Den 23 november bildades förening för kvinnans politiska rösträtt i Sävsjö efter föredrag av fröken Emma Anlin. Föreningen, som räknar ett tjugotal medlemmar, anslöt sig till Landsföreningen och till Jönköpings länsförbund. Till ordförande och centralstyrelsemedlem valdes fröken Jenny Mattsson.

Efter 10 år.

Inledningsord vid Karlskrona F. K. P. R:s tioårsmöte.

"Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak, som en stor sak kan göra för oss" — detta står som motto på vår tidning, och var och en, som arbetat för en stor sak vet, huru djup sanning det ligger i dessa ord.

Det är väl ingen av oss, som ville undvara den tid hon verkligen ägnat åt en stor sak — ingen, som inte känt, huru man växer under ett sådant arbete. Det är inte så mycket av lyckan, som förunnas oss människor, men de lyckoglimtar, som givas oss, de komma helt oförmodat just i mödans timmar, de tränga in som gyllene solsken, då man minst tänker därpå, just under arbetet för andra.

Det som gjort oss till rösträttskvinnor, det är att vi fått ögonen upp — inte endast för seklers orättvisor — vi ha också lärt oss att se de tusende möjligheter, som kvinnorna ha. Vi veta, att medborgarrätten och medborgarsvaret skall komma kvinnorna att växa och mogna. Och vi gamla, vi se med förtröstan på framtidens kvinna — hon, som skall slippa att sträva för sina enklaste rättigheter, hon, som skall få växa lika mycket i sol som vi i skugga — och därför skall hon också bli så mycket mera, så mycket bättre än vi. Vi ha levat och arbetat för att röja stenarna från hennes väg och vi vänta, att hon skall gå långt. Vi arbeta, därför att vi veta, att det finns så många obrukade krafter hos kvinnan, och dessa skola och böra komma samhället till gagn — fosterlandet till gagn — och ännu vidare — hela mänskligheten till gagn.

Männen ha byggt högt och praktigt sin samhällsbyggnad — men nu i våra dagar 1914 — dränka världens mest civiliserade nationer Europas främsta kulturländer i blod. Fasansfullt, som vore vi försatta till den mörkaste medeltid, går kriget ut över världen.

Är det icke, som om denna arma värld suckade efter ett nytt element i staten?

Jag har hört beskrivas, huru de sårade hugsvalas, då kvinnors lena händer förbinda deras sår.

Sårade, sargade, stympade nationer kunna kanske att känna att de behöva kvinnorna, då såren skola förbindas — komma att behöva — säger jag. Är det icke i dessa dagar den mest påtagliga verklighet, att kvinnorna få göra människens arbete jämte sitt eget. Det är de, som uppehålla och bevara medan männen förstöra.

Då det gäller, då nöd och fara är å färde, då måste man lita till kvinnorna. Men skola kvinnorna finna sig i att endast få komma efter och plocka upp spillrorna och förbinda såren i stället för att söka förekomma det onda — skola de i alla tider finna sig i att bära livets tunga börd och med smärta föda till världen människor — att med

Ivar Hæggströms Boktr. A.-B.
26 Gamla Kungsholmsbrogatan 26
Allt slags boktryck.

LAGERSONS
SKOMAGASIN
Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

VASAS försäkringstagare äro samtidigt liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkrade.
VASAS försäkringsprinciper äro praktiska och moderna.
VASA har agenter landet runt.
VASA antager nya agenter, där sådana ej förut finnas.

Mer än 14000 kvinnor försäkrade i
SVENSKA LIF
Skandinavians största ömsesidiga livbolag.

Vår stumma agitation.

Vem av oss har ej i rösträttsarbetet fått till svar: "Jo, jag gillar det naturligtvis och intresserar mig mycket därför, men begär inte av mig, att jag skall agitera för saken, det kan jag inte alls, det ligger inte för mig." Och de ha kanske rätt. Ej alla kunna finna ord för vad de känna och tänka, och det är ej heller alltid så lätt att få ämnet på tal. Och om jag träffar 50 människor om dagen, inte kan jag tala med alla om vår livsfråga, rösträtten. Och om jag talat med någon där om ena dagen, kan jag ej göra det om igen dagen därpå och dagen därpå. Men det är just detta, som behövs, i synnerhet gent emot våra motståndare. De borde dagligen och stundligen inom och utom sitt eget umgänge påminnas om, att kvinnorna vilja bli ansvariga medborgare i landet.

Det finns ett mycket enkelt sätt att nå denna verkan, så enkelt att vem som helst kan göra det utan att behöva säga ett enda ord. *Vi behöva endast bära vårt rösträttsmärke.*

Men när skola vi bära det? *Alltid.* Hemma och borta, ute och inne, på vardagsblusen och på festdräkten, på kappan och på klänningen. Närhelst vi träffa några personer, kända eller okända, tvinga vi dem att ett ögonblick tänka på, att kvinnorna sakna medborgarrätt i sitt eget land. Denna stumma agitation skulle kunna göra ett mäktigt intryck, om vi *alla* enades om den. Ingen behöver blygas över att bära rösträttsmärket, som endast talar om en strävan i rättfärdighetens tecken.

Låt oss nu alla komma överens om, att *ständigt* bära vårt vackra rösträttsmärke, och låt oss tala vid våra vänner och bekanta, som "gilla vår strävan men ej kunna agitera", att även de hjälpa oss med vår stumma agitation. Märket kostar 1 kr. i silver, men bara 50 öre i brons, och då kan man ju ha råd att ha ett på kappan och ett på klänningen, så slipper man besväret att flytta det så ofta. Och tänk, vilken behändig julklapp att ge bort, märket och presentkort på tidningen för 1915.

De ibland oss, som kunna agitera, må de en liten tid framåt agitera utslutande för att få så många som möjligt med i vår stumma agitation. Ofta behövs det endast att påpeka, hur nyttigt det vore för saken. Så har jag gjort med flera av mina vänner, och till min glädje ser jag, att de nu dagligen bära vårt rösträttsmärke.

Valborg Ulrich.

Ny kvinnlig stadsfullmäktig.

Vid nyligen förrättad stadsfullmäktigval i Vaxholm har, efter avgående ordföranden, major T. H. Molin, valts folkskollärarinnan Gertrud Thorman med 1,317 röster, avgivna av högern.

ömheter vårda människobarnen för att dessa sedan skola i hundra tusental skjutas ned av mer och mindre sinnrika maskiner.

Att arbeta för kvinnans rösträtt — det är att arbeta för frid på jorden! Det veta också rösträttskvinnorna i Tyskland, i England, i Österrike-Ungarn, i Frankrike och Ryssland, liksom vi veta det i Skandinavien och Amerika. Det är en stor sak att arbeta för — större och djupare ju mera man sätter sig in i den — och därför har den så mycket att ge oss.

Sigrid Kruse.

Zenegin

Viktigt o. erkänt

läkemedel för

Lungsiktiga o. Bröstsvaliga.

Försäljes å alla svenska apotek.
Pris Kr. 7: 50 pr flaska om 800 gr

Örtextraktfabriken Zenegin, Stockholm.

Stockholms första friluftsskola.

Ett kvinnligt initiativ.

När man går Karlbergsvägen framåt och blicken av en händelse råkar förirra sig över Vasastadens husgyttningar, plåttak och invecklade telefontrådnät, kan det hända att den, som det hände mig häromdagen, fastnar vid en egendomlig anordning högst uppe i vindsvåningen till det stora komplexet Karlbergsvägen 60. Närmast ser det ut som ett stort fågelbo under takåsen, och något liknande är det också, fast det är små mänskliga fågelungar, som fått sitt bo inrett så högt uppe, för att de skola stärkas av sol och friska vindar.

Det är nämligen Stockholms första friluftsskola, som blivit inrättad där, och vid ett tillfälligt besök lämnar man denna kombinerade skol- och hälsoanstalt, uppfylld av tacksamhet mot dem som ha blicken öppen och hjärtat vidgat för vad de små i samhället behöva, en ära, som i detta speciella fall tillkommer ledamoten i Stockholms folkskoleledningen, d:r Karolina Widerström. Idén är hämtad från föregångslandet Amerika, där knappast någon folkskola numerä inrättas utan dylika friluftsklasser för klena och tuberkulösa barn.

D:r Widerström råkade nämligen få läsa en mycket tilltalande och åskådligt skriven amerikansk bok, som utgjorde en sammanfattning av alla de råd och rön som stå i samband med friluftsskolan, och ett referat över denna bok höll d:r Widerström som föreläsning för Stockholms folkskolors lärarekår och även i Läkaresällskapet. Uti Stockholms folkskoleledningen hade man redan dessförinnan, för övrigt sedan flera år tillbaka, umgåtts med planer att vidtaga speciella anordningar för klena och tuberkulösa barn. Men både praktiska och ekonomiska svårigheter stodo i vägen, och intet av de förslag som uppgjordes lyckades slå igenom. D:r Widerström, som varmt intresserade sig för den amerikanska idén och som hoppades att den kunde få betydelse även för våra klena och sjuka småtingar här hemma, väckte så i december 1913 uti folkskoleledningen en motion om att en kommitté skulle tillsättas med uppdrag att utreda hur undervisning av klena och sjuka barn i Stockholms folkskolor bäst skulle kunna ordnas, så att samtidigt med barnens inhämtande av nödiga skolkunskaper, deras hälsa måtte kunna stärkas, respektive återställas.

Resultatet härav blev att en kommitté tillsattes, bestående av fem ledamöter. Denna kommitté, som valt d:r Widerström till ordförande, har fått folkskoleledningens bemyndigande att starta denna friluftsskola, såsom utgörande en del av utredningen, och även erhållit nödiga anslag därtill i och för anskaffande av beklädnad, bäddar och flyttbara skolmöbler. Ett gott resultat har även vunnits genom samarbete med Svenska nationalföreningen mot tuberkulos, som består lokalen och här förenas sålunda skolintresset och hälsovårdsintresset.

Det stora fågelboet förlorade inte heller på en närmare och mera ingående granskning än den, som kunde bestås från Karlbergsvägens trottoar, och det allra bästa intrycket var den glädje och det välbefinnande, som formligen utstrålade ur dessa småtingars ögon. Vid mitt besök, det var en bister, gråkall novemberdag med snöflingor fladdrande i luften, sutto barnen i långa rader och stickade vantar, och föred-

de en nog så pittoresk anblick med fötterna instuckna i stora halmtofflor, denna kalla dag placerade ovanpå var sin lilla margarinlåda, innehållande varma krus, och med de små pigga ansiktena framtittande ur vida kapusjonger.

Barnen måste naturligtvis vara mycket varmt klädda och för detta har kommittén sturt på bästa sätt. Ovanpå sina vanliga kläder, inklusive ytterkläder, bära de vida vadmalbyxor och rock med kapusjong och ovanpå dessa en liknande omgång av norskt vindtyg. Utanpå skodonen tjocka strumpor och halmskor. När de ligga, ha de utanpå allt detta en stor filt och en sov-påse, bestående av filt med vindtyg utanpå.

En stor fördel med denna skola är att barnen, samtidigt med att de övas i praktisk färdighet, även hålla blodet i omlopp. De få nämligen själva sätta fram och flytta undan sina bord och sängar samt hjälpa till vid varandras av- och påklädning. Ävenledes få de äta på stället i en därtill avsedd lokal, god och närande föda. De som ha råd inackordera sig i maten, men de övriga erhålla den gratis från Stockholms folkskolors barnbespisning.

Den som har dessa barns undervisning om hand måste naturligtvis vara en därtill särskilt lämpad person med rörligt ingenium och intresse för sin uppgift, och fröken Hilma Göthberg från Kungsholms folkskola, som fått sig detta viktiga uppdrag anförtrött, synes vara en i alla avseenden mycket lämplig person. Undervisningen skötes med liv och lust, och dessa barn, som alla stå under Tuberkulosbyråns och dess läkare, d:r A. v. Rosens uppsikt, och vilkas undervisning naturligtvis blivit i hög grad bristfällig, inhämta nu kunskaper, samtidigt med att deras sjuka lungor fyllas med den friska luft, som strömmar in från söder. Somliga se så blomstrande ut att man knappast kan tro på lungotens härjningar i deras organer och samtidigt hoppas man att dessa friska friluftsliv måtte kunna återställa deras hälsa, i många fall undergrävd av trångboddhet och usel ventilering, och framför allt att d:r Widerströms utmärkta uppslag måtte få snara och talrika avläggare.

Gurli Hertzman-Ericson.

Stadsfullmäktigkandidater.

I *Estöv* har Frisinnade föreningen å sin lista till stadsfullmäktigvalet upptagit ett kvinnligt namn, föreståndarinnan för arbetsförmedlingens kontor därstädes, fröken Emilia Lindqvist. Då fröken Lindqvists placering å listan är sådan, att mandatet kan erövas, torde en erinring till stadens röstberättigade kvinnor att vid detta tillfälle enigt hålla samman och enigt verka för hennes inval, vara på sin plats.

I *Karlstad* har folkskollärarinnan Anna Ljungkvist, som står på omval, uppsatts som andra namn på de frisinnades lista i södra kretsen. Moderata kvinnoföreningen har haft sammanträde med anledning av valet. Allmänna valmansförbundet har ännu ej haft offentligt möte för uppställning av kandidater.

I *Växjö* har Frisinnade valmansföreningen uppsatt tandläkaren Anna Svanbeck som kandidat till det stummande stadsfullmäktigvalet.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & C:o

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

RING

Allm. Telefon 201 68

ANTON BRODÉNS JURIDISKA BYRÅ

68 VASTERLÅNGGATAN 68, STOCKHOLM.

47

Västerlånggatan
(f. d. Barnängens lokal).

ASTRID SÖDERQUIST

KAPPAFFÄR

1 Klass Damskrädderi.

Alltid välsorterat lager i fördelaktiga prislägen.
Specialité:
J. A. WETTERGRENS FABRIKATER.

Där kvinnorösträtten går segrande fram.

Internationella kvinnorösträttsalliansens huvudkvarter har mottagit telegrafisk underrättelse från Mrs Chapman Catt, att Nevada och Montana vunnits för kvinnorösträtten. Om resultatet i övriga stater har, då tidningen går i press, ännu inga underrättelser ingått. Hur detta än utfaller, måste dock utgången i dessa två stater betraktas såsom en stor och betydelsefull seger. Hela västern utgör nämligen nu ett enda av elva rösträttsstater bestående solitt rösträttsblock. De första nio voro: Wyoming (1869), Colorado (1893), Utah (1895), Idaho (1896), Washington (1910), Kalifornien (1911), Oregon (1912), Kansas (1912), Arizona (1912). Till dessa kommer dessutom en alldeles fristående stat österut, Illinois, som jämte territoriet Alaska, erhöi rösträtt 1913.

Från valrörelsen i Australien.

Miss Vida Goldstein har åter varit uppsatt som kandidat för Kooyong vid valet till australiska statsparlamentet. Enligt the Woman Voter voro huvudargumenten mot hennes val som antifeministerna upp-rest. följande:

1:o Oaktat de reformer, som miss Goldstein vill avigabringa äro synnerligen önskvärda, kan ändå inte en kvinna genomföra dem.

Härtill svarar tidningen, att som parlamentsledamot är det möjligt för miss Goldstein att väcka vilken motion som helst. Rör det nu en lag, av vilken kvinnorna i allmänhet skulle dra gagn, står det männen fritt att rösta för eller emot, men det står också kvinnorna fritt att vid nästa parlamentsval vägra sina röster åt dem, som i parlamentet motarbetat deras rättvisa krav. Det andra argumentet är detta:

2:o Kvinnorna skulle gagna samhället mera om de stannade i sina hem och uppfosttrade sina barn ordentligt.

Men lagen har fränkännt mödrarna denna rätt och det är i statens läroverk barnen fostras. Praktiskt sett är det i våra dagar omöjligt för mödrarna att motarbeta de yttre inflytelser, som här göra sig gällande. Och så länge det finns lagar, som erkänna dubbelmoralen, komma gossarna att växa upp till ynglingar, som tro, att de handlingar lagen tillåter, icke äro fördömliga.

Den stora skillnaden vid detta val och det föregående är den, att kvinnor på alla partier nu enhälligt understödja miss Goldsteins kandidatur. En framstående liberal kvinna, vars åsikter i flera punkter skilja sig från miss Goldsteins, skriver till henne: "Så vitt jag kan se, ha varken kvinnor eller barn något att hoppas av de lagar männen stifta. Det finns missförhållanden, som ropa högt om ändring, och den åsikten gör sig allt mer gällande, att endast kvinnor kunna ta itu med dem."

Enligt senare inkomna meddelanden har miss Goldstein fallit igenom vid valet. Hon uppnådde dock ett röstetal av 10,264 mot 18,545 röster avgivna för hennes motkandidat.

Äkta makar!

Försumma icke inbördes testamente! Uppsattes för Kr. 5:— Råd och upplysningar Kr. 2:— å

JOH. J:SON CARLOS ADVOKATBYRÅ
Ad. Fredr. Kyrkogata 15. Telefoner. Exam. jurister

Var skall man få ett gott kaffe!

Nykterhetskaféet & Konditoriet

St Eriksgatan 30. Allm. Tel. 237 28.

Obs! Enskilda rum finnas för komitéer och sällskaper.

Utför alla Juridiska o. PRIVAT-DETEKTIVA uppdrag diskret, fort och billigt.

Släktens kvinnor.

Några ord om Else Kleens nya bok.

Av Marika Stjernstedt.

Det är väl ett par år sedan min vän Else Kleen, alias Gwen, en vacker dag tämligen oväntat frågade mig:

— Säg, tror du... uppriktigt... tror du, att jag skulle kunna skriva en bok?

En så blygsam förfrågan av den, som likvisst redan tvänne gånger framträtt på boklådskan (Gwens bok för Homet 1909 och Kvinnor och kläder 1912, jag måtte väl ej skriva fel data?) — en så blygsam förfrågan, alltså, av den eljes föga försagda Gwen väckte min undran.

— Du förstår, tillade hon, jag menar en riktig bok!

Kort sagt, en roman. En bok med öden och förvecklingar, komposition, perspektiv och — kärlek. Och en smula osäker på rösten utvecklade hon för mig sin plan, efter att först ha begärt heligt tysthetslöfte. Som jag hållit till nu!

Boken hade länge sysselsatt henne. Medan Gwen reste på agitationsturnéer, satt på rösträttsmöten eller bedrev sin dagliga gärning som journalist och modekäsös, ja, till och med tecknare — vi känna ju alla igen hennes karaktäristiska vinthundsmala modedamer med de otroligt små bakhuvudena! — så växte inom henne, helt osedd av världen, men snart med allt starkare krav på att bli tagen på allvar, idén till denna bok. Och Gwen skulle ej varit den sanna feminist hon är, om hon icke gått idén till mötes, vänligt lyssnat till dess rättvisa anspråk, och unnat den dess "plats i solen!"

Idén gällde: kvinnornas kärleksöde och kvinnornas kärleksrevolt. Det är ännu ingenting, menar Gwen, att gå in i rösträttsföreningar, att petitionera, att lägga lista på lista till mer än manshöjd, när de staplas upp, så länge kvinnorna i sina hjärtan likväl äro och förbli männens slavar! Vad hjälper det henne, kvinnan, att sitta i riksdagen och votera, om hennes hjärta är söndersargat av medvetandet om försummad allra främsta plikt, därför att hon under tiden icke lydigt ligger vid den älskades fötter!

Jag känner rätt många feminister, lyckligtvis, må tilläggas, ty de äro i regel utmärkt sällskap, men jag tror knappast jag känner någon mer förhärdat än Else Kleen. Frigörelse, frigörelse! ropar allt ur hennes mun: må det kosta hur stora offer som helst, men må vi frigöras! Från lagens ok och mannens tunga hand, men först och framför allt, från våra egna fördomar!

Och för att nu rätt visa oss dessa våra egna fördomar, låter hon sin bok börja redan på 1820-talet, långt före den milda mamsell Fredrikas väckelse, eller på den tid då allt ännu var höljt i oomkullrunkelig trosdogms dunkel, och då den duktigaste, starkaste, mest personligt utpräglade kvinna kunde och måste predika intet annat än blind, hängiven och tacksam underkastelse under mannen, hurudan han så var. Det gavs helt enkelt intet annat sätt att se, åtminstone för dem, vilka verkligen, som den något förbryllande ordställningen lyder, "tänkte rätt". Den myndiga fru Kerstin Oldekop, med vilken boken alltså börjar, uppfostrar sin dotter i de givna principerna, och dessa leva så vidare i denna dotter och hennes döttrar. På så sätt får läsaren stanna i familjen, under det tiderna förändras och småningom föra oss ända fram till våra egna, ja, ända in i något så relativt nymodigt som en

statsministeruppvakning av rösträttskvinnor med flygande vit- och gula fanor, en solig morgon. Det är ju en god bit från 1820, detta sista, och det bildar bokens slutackord, arrangerat med regissören Gwens öppna sinne för det dekorativa. Till bokens tendens står det däremot blott i ett symboliskt förhållande.

Det är nämligen vid åsynen av detta imponerande tåg, som den yngsta och sista av bokens hjältinnor, medicine kandidaten Gertrud, vaknar till insikt om sina innersta plikter mot sig själv. Hon tillhör en släkt, där kärleksödena alltid tryckt tungt, eller i varje fall spelat en stark förhärskande roll, hur stilla än existenserna förflutit. Självt har hon just genomlevat ett kärleksförhållande till en ung man, vilken föga haft sinne för mer än ett sentimentalt tidsfördriv. Han har nog "älskat", kavaljeren, men likväl ingenting givit, ingenting delat, ingenting ens begärt — själiskt. Småningom har Gertrud insett denna bittra sanning, och för henne, av en ny tids virke, var den ej en självfallen sak. Hon känner den som hela sitt väsens bankrutt. Hon känner sig förödmjukad, trampad i stoffet, färdig att förgås. Det är då, vid den plötsliga vackra åsynen av de tågande trosvissa systrarne, på väg att begära sin medborgarrätt, som klarheten går upp för henne, genom tårarne, att ingen "i kärleken är räddningslöst förlorad, utan att hon själv icke hållit måttet".

Det är fint och riktigt tänkt, att författarinnan icke låter Gertrud gripa fatt i kvinnosaken som ett surrogat. Det receptet har redan givits och kunde i förevarande fall endast blivit ett palliativ. För den drömmande, föga handlingskraftiga Gertrud har kvinnorörelsen som sådan stått relativt fjärran, och man är ingalunda säker på, att den hädanefter heller skall få räkna henne bland de aktiva tempelvakterskorna. Väckelsen hon fick den soliga morgonen skall hanhända aldrig leda till i yttre mätto synligt resultat. Men Gwen menar, att resultatet är stort nog och skall bära skörd också i samhällslivet, från kommande släktled till släktled, emedan detta hjärta innerst frigavs — liksom samma välsignelsebringande sädd skall sås av varje annat hjärta, som på samma sätt gives fritt.

Boken kommer att läsas av kvinnorna. Kanske också av några män, vilka åtminstone skola uppskatta dess kulturhistoriska air i de tidigare partierna; men framför allt, tror jag, som sagt, av kvinnorna. Det är en bok för dem. Ett och annat kommer att diskuteras, några sidor att väcka rörelse, vissa sidor att inge spänning. Men den huvudsak jag, särskilt i denna tidning kan och vill betona, det är att i och med Else Kleens nya bok, hennes första "riktiga" bok och roman, har ännu en punkt fixerats i den stora Historien om Kvinnan, som våra döttrar få att begrundas. Själva bokens komposition, överspinnande nära nog ett sekel, betonar det. Vissa mellanpartier har författarinnan visserligen behandlat i mitt tycke förvånande lättvindigt, då de bort vara lockande nog; men hon har likväl givit en bestämd utgångspunkt och ett klart upplopp till slutmålet, som hon betraktar med trosviss optimism. Någon alldeles uppseendeväckande nyhet innebär väl icke fru Kleens lära för många av oss — lyckligtvis, må också här tilläggas! Men hennes synpunkter ha icke förut i romanform hos oss framförts mera påtagligt, eller med så avgjort sinne för utvecklingen. Hon förtjänar för sin insats ett ärligt tack, och hennes bok kommer icke att falla på hälleberget.

För de nödlidande belgierna.

Den i vårt förra nummer omtalade kommittén har nu utsänt ett uppprop jämte listor för tecknande av bidrag till de nödlidande belgierna. Uppropet, för vilket plats har begärts även i Rösträtt för Kvinnor, är undertecknat av ett 70-tal kända personer representerande olika verksamhetsfält och olika politisk åskådning. Bland undertecknarna märkas flera av våra mera kända kvinnor såsom Selma Lagerlöf, Ellen Key, Ann Margret Holmgren, Anna Whitlock, Signe Bergman m. fl. Uppropet är av följande lydelse:

Hur starkt än åsikterna om det pågående världskriget skiftat inom vårt land, synes man dock inom alla läger ha enat sig i medkänsla för det olyckliga belgiska folket. Att sträcka en hjälpande hand till de nödlidande inom alla folk, vilka hemsökts av kriget, måste för oss anses som en omöjlighet, i synnerhet som vi hava hjälpbehövande inom egna gränser. Det blir då en nödvändighet för dem, som dock vilja giva någon hjälp åt de av kriget lidande, att rikta densamma till det folk, som drabbats tyngst och svårast.

Opartistiska underrättelser från de mest skilda håll hava ställt utom allt tvivel, att ett mycket stort antal belgier, mest åldringar, kvinnor och barn, befinna sig i landsflykt, utblottade på allt och i många fall hotande nära svältgränsen. Enbart i Holland finnes, efter vad det uppgivits, över en million flyktingar, därav tiotusentals barn skilda från sina föräldrar.

Den storartade hjälpsamhet, som holländska folket visat, förmår helt naturligt icke att ens tillnärmelsevis avhjälpa denna överväldigande nöd. An-

dra folk, stora och små, hava redan skyndat att med stor offervillighet i sin tur träda till bistånd. Det måste då även för oss te sig som en bjudande plikt att i praktisk gärning visa den medkänsla, som spontant födes av mänsklighetens ständigt växande solidaritet, men som måste särskilt framträda hos ett land, vilket, självt litet som Belgien, har lyckan att alltjämt vara neutralt.

Vi, undertecknade, uppmana därför den svenska allmänheten att i nämnda syfte teckna bidrag å utsända listor. De insamlade medlen, för vilka redovisning skall lämnas i pressen, komma att insättas å Stockholms Handelsbanks avdelningskontor c), där belgiska legationen öppnat räkning till förmån för de nödlidande.

I november 1914.

Adr.: Insamling för belgierna av den 6 nov. Stockholm.

Bidragen mottagas under denna adress men kunna även insändas direkt till Stockholms Handelsbank, avdelningskontor C i Stockholm.

Insamlade medel, som inkomma före 15 dec., överlämnas till jul. Insamlingen fortgår på nyåret.

Överståthållareämbetet i Stockholm har benäget åtagit sig att utse revisorer för insamlingen.

Kommitterade uppmana intresserade att bilda lokalkommittéer över hela landet. För upplysningar och erhållande av listor hänvisas till Stockholmskommittén under adress: *Insamling för belgierna av den 6 nov., Stockholm.*

JEANNA HEIJKENSKJÖLD: *En Första-handsfråga. Underkända synpunkter på det sexuella området.* Wahlström & Widstrand. 44 sid. Pris 75 öre.

Författarinnan till denna lilla broschyr opponerar sig mot den i vida kretsar rådande åsikten, att det rent av är otänkbart att på männen ställa samma krav på sexuell självbehärskning och ansvarskänsla som på kvinnorna. Hon framhåller vidare, att man för att göra slut på dubbelmoralen måste gå till rätta med det största för densamma ofta anförda påståendet, att mannens och kvinnans sexualitet skulle vara av väsentligt olika slag. Ett sådant antagande låter dock ej bevisa sig och motsäges av många iakttagelser.

Den slentriamässiga uppfattningen av det sexuella livet och denna uppfattnings inflytande på uppfostran och seder ha medfört otaliga lidanden och skador, först och främst för kvinnan men även för mannen och dubbelmoralen måste anses som ett mäktigt hinder för släktets högre utveckling. För att bättre förhållanden härutinnan skola åstadkommas "måste kvinnan med rätta fordra, att mannen ser på det sexuella förhållandet öppet, ärligt och med lika hänsyn till båda könen". Den lilla broschyren präglas allt igenom av ett varmt och förstående deltagande för mänskliga olyckor, av en livserfarenhet och av en öppen blick för mängden ofta förbisedd och misstolkad följd av snedvridna sexuella förhållanden. Författarinnan framträder med en sympatisk försynthet och anser sig ingalunda med sitt inlägg lösa "den ömtåliga och svåra frågan". Ett viktigt steg mot en sådan lösning vore dock förverkligandet av hennes önskan att "synen på hela frågan måtte bli en annan, klarare och rättvisare", och härtill utgör "En Första handsfråga" ett beaktansvärt bidrag.

Alma Sundquist.

Kvinnornas internationella upplysningsbyrå.

Bureau International féministe de renseignements en faveur des victimes de la guerre.

Ovanstående rubrik är namnet på en kvinnlig internationell sammanlutning, som på grund av det europeiska kriget blivit bildad med en centralbyrå i Lausanne, Schweiz. Dess uppgift är att genom förbindelser med kvinnoföreningar eller dessas ombud i skilda delar av världen söka uppspara personer, som till följd av kriget saknas av sina anhöriga. Det är ju så många, som genom en brådstörtad avresa eller flykt ej kunnat komma i någon slags beröring med sina anförvanter och vilkas försvinnande vållar deras kära sorg och förtvivlan. Föreningens ombud vilja ju även så långt de kunna förmedla brev till och från de olika krigförande länderna.

Ordförande för denna kvinnornas internationella upplysningsbyrå är madame A. Girard-Vielle, hon ställer en allvarlig maning till världens alla kvinnoorganisationer, om huru det är kvinnornas plikt att i denna fasans tid bidraga till att något lindra det lidande, de äro vittne till, och hoppas hon att kvinno-solidaritetsprincipen genom detta arbete skall kunna visa sig som en verklighet. Till L. K. P. R. har anmodan ingått att biträda denna internationella förening, vilket vi naturligtvis med glädje vilja göra. *Friherrinnan E. Palmstierna, Villagatan 19, Stockholm, och fru Anastina Alkman, Göteborg, ha åtagit sig att vara föreningens ombud i Sverige.*

Ingå som medlem i närmaste rösträttsförening.

Årsavgiften överstiger i allmänhet ej 1 krona.

De tappra.

Aldrig förr i den nu levande generationens tid har väl det fysiska modet skattats så högt som nu, då allt går i krigets tecken. Vad betyder nu en konstnär eller en lärare mot en skicklig härförare eller en modig soldat, och vad gäller väl konstens och forskningsens resultat mot uppfinningen av den mest mördande kanonen. Alla värden äro med ett slag omvärderade och ännu efter tre månaders oavbrutet krig kan man knappt fatta, att det är vi, sena tidens barn, som uppleva detta fruktansvärda bakslag i utvecklingen. Vad har blivit av allt det, som vi trott, att vi vunnit i humanitärt avseende? Det grymma kriget svarar med att uppvisa fador, som fantasien vägrar att föreställa sig. Var är den rättfärdighet, som vi trott gått segrande genom världen? Ha alla de, som hänskrattat åt humanitetens och idealismens hängivna arbetare dock till sist haft rätt? Var äro nu de mål vi tyckt oss skönja; ha ej vi, som trott, kommit till korta i det fast ogenomträngliga andliga mörker, som nu betäcker folken, och där vi ej kunna se "en hand framför oss?" Var det alltsammans en vacker dröm, som försvann, då vi uppvaknade vid kanonernas dån?

På dessa frågor svara många ja, men det finns en liten grupp, som har något annat att säga; en liten hop tappra, som aldrig få sitt mod belönat med yttre utmärkelser. Det är de, som mitt i mörkret och kölden hålla den heliga elden brinnande och så bevara den för en annan generation, för den tid, då den åter skall slå ut i flammor. De säga sig, att det goda, som gjorts, är ett oförstörbart värde, att de goda viljorna och det hängivna ideella arbetet aldrig skola komma till korta, att en bättre och ljusare tid skall bryta in över folken, och att det då kanske skall kunna byggas fortare än förut på rättfärdighetens tempel. Men då måste finnas trogna och villiga arbetare, som aldrig tröttnat och aldrig uppgivit striden. Det fordras mod och uthållighet nu mer än någonsin i den striden, och det är dessa oövervinnliga andens stridsmän, som rädda de kulturella och ideella vinsterna åt våra barn.

Nürnberg i okt. 1914.

Signe Wollter-Pfister.

I Budapest

är rösträttsföreningens huvudkvarter förvandlat till arbetsförmedlingsbyrå för kvinnor, som blivit nödställda på grund av männens inkallande till krigstjänstgöring. Byråns första uppdrag var att på begäran av stadens myndigheter skaffa 500 kvinnliga gatsoppare.

De tyska konstnärinnorna och kriget.

Av Gabriele Reuter.

Som barn ha vi alla läst fabeln om den flitiga myran och den lata, lättsinniga syrsan, som sjöng hela sommarn och glömde att samla något för vintern och nödens dagar. Hon blir naturligtvis bortlagad ur den omtänksamma myrans välförsedda förråds-kammare, då hon kommer för att be om en allmosa.

Fullt så illa går det nu icke för våra glada syrsor, våra lysande fjärilar och muntra sångfåglar, som under den soliga fredens sommar glatt oss med sina sånger, sina brokiga färger och sina både kvicka och poetiska infall.

Men några skatter ha de nog icke samlat sig dessa tusenden av skådespelerskor, dansöser, målarinnor, författarinnor och andra konstnärinnor, som leva här i Tyskland. Även de mera framstående föra ju egentligen en speares liv, i dag en stor vinst, i morgon en nit, de flestas liv är en ständig kamp för tillvaron och i samma stund kriget bröt ut, var nöden där.

En härlig gåva har dock detta krig bragt Tyskland, solidaritetstankens uppståndelse: "en för alla och alla för en."

Äldre folk, som ännu från sina barnaår komma ihåg att Tyskland en gång var ett fattigt land, se med förvåning, vilka outtömliga möjligheter där nu finnas för att omsätta denna solidaritetskänsla i goda gärningar. Man tänker ej endast på den nödlidande kvinnan av folket, vars försörjare är borta, nej lika energiskt försöker man hjälpa de sänkliga, lätt sårade konstnärerna och konstnärinnorna. Härigenom förverkligas också kvinnorörelsens ideal: gemensamt arbete för man och kvinna. Man har nu svårt att åtskilja, vad som ensamt gjorts av kvinnor, respektive för kvinnor. Det har visat sig att den organisationstalang, som hos den tyska härledningen firat så stora triumfer, också i välgörenhetens tjänst givit goda resultat och att den är lika framträdande hos kvinnorna som hos männen. Här gällde det att skaffa arbetsförtjänst, tak över huvudet, kläder och mat, och på ett sådant sätt att det för sänkliga naturer icke blev en kränkning utan en verklig hjälp. Genom stora legat ha kontanta medel erhållits; några av dessa äro avsedda till inköp av konstverk. Kvinnor, som icke kunna betala pension, ha blivit upptagna i förmögna hem. Detta har emellertid sina svårigheter för bägge parter. En främling verkar lätt störande i familjen, och därför har man i stället nu inrättat hem för bildade kvinnor, som kommit i nöd. En del av dessa emottaga kvinnor från alla möjliga verksamhetsområden, andra åter endast skådespelerskor och skådespelerskor; ja hela familjer med barn bliva upptagna här och erhålla mat på härtill hörande serveringsställen. Kvinnor och män, vilkas namn stå högt på konstens himmel, arbeta här på det

mest självupppoffrande sätt för sina mindre lyckligt lottade kolleger, dels genom att övertaga den ekonomiska ledningen, dels genom att hjälpa till i köket och vid serveringen. Unga flickor skynda med glada vänliga ansikten från bord till bord, och söka på bästa sätt att efterkomma såväl stamgästens som den förlägna nykomlingens önsknings, och borttaga därigenom från dessa bespisningar allt som kunde verka tryckande. I några av dessa lokaler består publiken mest av folk, på vilka man ser att förlägenheten endast är tillfällig och vilkas yttre icke visar något tecken till nöd. Ja, man är förvånad över alla de geniala karaktärshuvuden, som man finner samlade här. På andra ställen däremot visar sig den stora nöden i gästernas av sorg färdade ansiktsdrag.

Utdelning av kläder sker genom "Die Zentrale für Bekleidung von Bühnenkünstlern" och genom "Die Bekleidungszentrale des nationalen Frauendienstes". Jag tror icke att i hela Berlin finnes något enda överflödigt klädesplagg mer i byråer eller klädeskåp, som icke funnit vägen till dessa depoter. Genom att ändra och lappa kläderna får återigen en annan kategori av kvinnor arbetsförtjänst, och jag är icke säker att ej många munter "Philine" liksom hennes syster i Goethes Wilhelm Meister utnyttjar en först nu upptäckt sömmersketalång.

Författarinneföreningen låter sina medlemmar stieka till soldaterna för god betalning. Att så få av dem sökt understöd är ju ett godt tecken på att Tysklands författarinnor veta att förena myrans omtänksamhet med syrsans talång. Många torde väl också finna arbete såväl vid de dagliga tidningarna som vid veckotidskrifter genom att rätta sig efter den läsaude publikens smak och önsknings i dessa tider.

Der Frauenkünstlerverband försöker på allt sätt att sysselsätta målarinnorna. Det har utlysts pristävlingar på fosterländska brevkort och utdelats priser. Försäljningen av dessa kort medför god förtjänst. Också tänker man på en julutställning med försäljning av konstnärligt utförda leksaker och Bethlehemskrubbor. Ty en vacker stämningfull julfest måste vi tyskar ha, om det också är krigstider, och det ligger nära till hands i dessa dagar, då allas sinnen äro upprörda och allas hjärtan klappa, att upprätta gamla tiders seder och bruk.

Kvinnorösträttsstater — förbudsstater.

Enligt Aftontidningen ha fyra nya stater i Amerika genom folkomröstning beslutit införande av rusdrycksförbud. Dessa stater äro Washington, Colorado, Oregon och Arizona. Det är att märka, att i alla dessa stater är kvinnorösträtten införd. Beslutet ha fattats med mäns och kvinnors gemensamma röster, ett memento för dem som tala om kvinnors bristande nykterhetsintresse.

"Kvinnornas skuld."

Så lyder titeln på en av fru Wærn-Bugge författad, tänkvärd uppsats. Med varmt erkännande av de ädla synpunkter, som författarinnan utvecklat, och de djupt liggande motiv hon framställt såsom grund för den barbariska åsikten om krigets berättigande och nödvändighet, samt de oerhörda grymheter, som i dessa tider utgår ur denna åskådning, så vågar jag dock en del, kanske berättigade, invändningar däremot. Och jag stöder dessa från fru W.-B:s avvikande meningar på mångårig erfarenhet om livet, människorna och de egna barnens uppfostran. Fru W.-B. lägger nämligen — och det med rätta — tyngdpunkten på uppfostran, och som en följd därav, också på kvinnorna, ja — som det synt mig *uteslutande*.

Och i det avseendet är jag fullkomligt ense med fru W.-B., i vad som rör "kvinnornas skuld", att de hitintills, i stället för att följa "sitt väsens lag", som förbjuder dem tillståndja grymheter hos barnen, krigslekar och dylikt, hava underlåtit att kraftigt hävda sin kvinnliga känsla. Men denna underlåtenhetssynd är i mina ögon ej så tung som fru W.-B. vill göra den till, ty kvinnan delar den med *mannen*, som helt säkert i detta avseende är den *mest* skyldige. Ty att det är männens åskådning, genom uppfostran och vanor inplantad hos barnen — gossar såväl som flickor — som uppammar hjältegeder, "glorifierar kriget" och söker väcka en fosterlandskärlek, vars huvudbeståndsdel är krigiskt mod, lärer väl ingen kunna bestrida. Att resultatet av en sådan uppfostran blivit som det är, synes helt naturligt. Men kvinnans del i denna skuld är som sagt ej den största. Ty hon har handlat i *blindo* och hon har — i de fall, där hennes ögon öppnats, varit *maktlös* gent emot ett starkare inflytande. Hur ofta har man ej hört dessa ord till gossarna av fäder och lärare: "Det där är käringaktigt — det kan passa för en flicka, men inte för dig, — du är karl — du skall inte vara blödig", och dylikt, förmaningar, som ju i ett och annat fall kunna ha sitt berättigande, men i de flesta ger gossen den uppfattningen, att han är något vida förmer än flickan och att en varn, mänsklig känsla bör förkvävas hos en "karl". Fadern, som vanligen i mer sällsynta fall ingriper i uppfostran, får därigenom en viss pondus gent emot barnen.

Och faderns ord bliva för gossen ofantligt viktigare och betydelsefullare än moderns. Då därtill kommer — utom förut nämnda metod i historieundervisningen — vaneförställningar och gängse uppfattning, även grundbetingelsen i barnets natur — att efterbildade "de storas" ord och handlingar, och i sina lekar taga ämnen ur dagens händelser, det de hört och sett, så måste man inse, att kvinnans kamp — om därtill hos henne skulle finnas medveten vilja — för att

De brända händerna.

För Rösträtt för Kvinnor.

Av Jane Germandt-Claine.

Snabb som en pil och med svansarna på sin långa skinnkrage släpande i trappstegen, sprang unga fru Halme upp till sin sömmerskas förstukvist. Hon hade så bråttom den förmiddagen, att hon knappt gav sig tid att andas. Allt hade gått på tvären, och när en flickunge på tolv, tretton år kom och öppnade för henne, behövde hon blott kasta en blick på den lillas ansikte för att veta att någonting var på tok-här också.

— Är fröken Vilhelmi inte hemma? sporde hon med en känsla av att alla onda makter sammansvurit sig mot henne den morgonen. Tösen stod där så handfallen, att hon knappt kom sig för att säga: — Jo, var så god och stig på. Hon såg inte ut att ha funnit upp krutet, och i det den vackra fru Halme satte foten på tröskeln till sömmerskans rum, tog hon ett stadigt tag kring rävsvarsarna i sin stora krage.

— Men vad ser jag? utbrast hon. Fröken Vilhelmi, har ni gjort er illa?

Utän att vänta på svar, sprang hon tvärs över golvet fram till fönstret, där hennes sömmerska satt rätt upp och ner med båda händerna inlindade i vadd och ansiktet mer ihåligt än någonsin. Det var en lång, mager kvinna på 45 år eller därutöver med breda, platta kinder, men i det hon såg upp, lyste den bruna blicken av så stor klokskap, att man genast glömde att hon var ful.

— Som fru Halme ser, nickade hon med ett litet leende. Jag råkade bränna mig och rätt illa till på köpet. Doktorn har i alla fall lovat mig att jag snart ska bli bra.

— Men... min klänning, hur ska det gå med den?

Utropet kom så oöverlagt i sin naiva egoism, att de måste skratta båda två, men i samma ögonblick kände den unga frun hur det hettade till i hennes kinder.

— Tro nu inte att jag är ett sådant odjur, bad hon. Jag tycker det är förfärligt synd om er, fröken. Hur gick det till?

— Ja, det är en annan historia, kom svaret icke utan finhet, men vad klänningen angår, så har jag någon som hjälper mig, fast hon är ute i bodarna för tillfället. Det är en ung flicka, som sytt hos Lunds och hon arbetar under min ledning. Så att om kunderna ha tålmod —

— Det är just inte min starka sida, inföll den unga damen, men för en gångs skull ska jag väl göra mitt bästa.

— Å, så älskvärt, smålog den andra. Alla människor ä så älskvärda —

— Alla? Nej, inte jag, visst inte i allmänhet. Men hur gick det till, säg, olyckan där? Skällade ni er?

— Ack, nej. Det var en fotogenlampa — i den här kåken finns det ju varken gas eller elektricitet — och det dumma ste av olycksfall. Jag satt här och sydde i måndags kväll, och rätt vad det var, hade det sig inte bättre, än att jag fick ett herrbesök.

— Ett herrbesök, upprepade den unga kvinnan med uppdragna ögonbryn, det låter allvarsamt, fröken Vilhelmi.

— Ånej, smålog den andra, inte vidare. Det var min brorson. Han kom-

mer hit ibland för att träffa Vivi, den snälla flickan, som nu är här och hjälper mig. Den dagen hade han allt räknat ut, att han skulle råka henne, för det var min födelsedag.

— Sää?

— Och hon hade också varit här och druckit kaffe med mig, men när Hans kom, var hon inte kvar längre och jag märkte genast, hur besviken han blev... Se... Det gäller allvar, det har jag länge anat. Och så fort han kom inom dörren, frågade han varför hon gått. — Jo, hon ämnade sig till ett rösträttsmöte, svarade jag. Men det var det värsta jag kunde säga och jag såg strax hur det började koka inom honom.

— Fast det var er födelsedag?

Åja, han inbillar sig ju, att det är jag som kollrat bort flickan. Det har han förresten kanske inte så orätt i, och när han satte sig vid kaffebordet, var han inte god på mig. Se, det är en vacker gosse och duktig är han också, men häftig som en eld liksom alla med namnet Vilhelmi. — Vad har hon på de där förbannade tillställningarna att gö-

Meddelande från V. U.

I dagens nummer av tidningen finnes införd en prenumerationsblankett avsedd att ifyllas och insändas till respektive rösträttsföreningar. Denna åtgärd är vidtagen, dels för att underlätta prenumerationen för dem som finna svårigheter att själva gå till posten och där verkställa prenumerationen, dels för att underlätta föreningarnas arbete med prenumerantsamling.

V. U. föreslår att styrelserna på de platser, där så icke redan skett, utse en eller ett par personer, som åtaga sig prenumerationsverkställande jämte upptagande av prenumerationsavgifterna.

Det är naturligtvis av allra största vikt att inkomna prenumerationer verkställas utan dröjsmål, varigenom uppehåll i tidningens distribuering undvikas och beräkning av den nya upplagens storlek underlättas.

L. K. P. R:s utställning i Årsta

finnes nu utställd i föreningens nya rymliga lokal, Lästmakaregatan 6, i Stockholm, där föreningsmedlemmar och andra intresserade kunna taga den i betraktande under expeditionstiden alla vardagar kl. 12—5 e. m. Utställningen omfattar av föreningen utgivna trycksaker såsom broschyrer, flygblad, vykort, agitationsmärken, rösträttstidningen, fotografier av de ledande inom rörelsen, bilder från föreningens sociala verksamhet, grafiska tabeller och statistiskt material samt, sist men icke minst, den vackra rösträttskartan. Den stora opinionsyttringen i sina trettio band finnes nu också utställd på samma ställe.

med roten upprycka "vilddjuret" hos barnen — är svår, för att ej säga lönlös.

Med detta har jag ingalunda velat förneka, att kvinnorna i denna del av uppöstran behöva upplysning. Mycket önskvärt vore därför om fru W.-B:s väckande artikel komme att i detta avseende vidga kvinnornas syn. Framtidens uppfattning om krig och fred kommer dock antagligen ej att förändras, förrän man och kvinna i sin åskådning sammansmält till full mänsklighet, — den som bildas genom förening av det i *sann* mening manliga hos mannen och kvinnliga hos kvinnan, utan någondera partens underskattande av varandras specifika egenskaper. Ja — då hade vi också rösträtt. Även det sannolikt ett tungt vägande skäl till fredliga uppgörelser folken emellan.

Marie Grund.

ra? skrek han. Det kan vara bra för gamla mamseller, men inte är det någonting för en flicka, som kanske är gift, innan hon vet ordet av.

— Min kära gosse, du vet inte vad du säger, sa jag. Vivi skulle gå på rösträttsmöte som gift också. Men då skulle ni sett pojken. Han reste sig från soffan och borrade sina bruna ögon i mig. — Ja, det beror väl på mannen det, riktigt väste han. Vore det någonting med karlen, tillät han det aldrig.

— Det vill säga att du skulle förbjuda det? kunde jag inte låta bli att fråga. — Jag, sa han bara, jag, ja. Hade jag en sådan hustru, skulle jag helt enkelt visa henne på dörren. Och det var då den hände, den här olyckan, mycket emot hans vilja det är jag säker om. Men, se, han sträckte ut armen och stötte till lampan, som föll så illa, att både behållare och kupa råkade gå i kras. Ett, tu, tre stod duken i låga och jag kastade mattbiten därborta över bordet. Ja, inte den, förstås, utan en alldeles likadan, som låg framför spegeln. I måndags hade jag två, nu har jag bara en. Och det var då jag brände

L. K. P. R. och hjälparbetet.

Till vad som förut i tidningen meddelats om rösträttsföreningarnas deltagande i hjälparbetet lämnas här nedan ytterligare några uppgifter.

I *Askersund* har föreningen som sådan ej deltagit i arbetet, men väl dess enskilda medlemmar, och ordföranden är medlem, dels i den av stadsfullmäktige tillsatta arbetslöshets- och hjälpkommittén, dels i landstornsföreningen.

En landstornsförening bildades i *Eslöv* en av de första dagarna i augusti. I denna förenings bildande togo åtskilliga medlemmar av F. K. P. R. och i synnerhet dess ordförande en synnerligen verksam del. Föreningen har lyckats åstadkomma en mycket välordnad och praktisk utrustning i både beklädnads- och sjukvårdsavseende för ortens landstornsmän.

I *Falun* bildades i augusti en kommitté, kallad "Kvinnornas hjälpförening i Falun", som utvecklade en livlig verksamhet. Ordförande är F. K. P. R:s vice ordf., fröken Anna Holmquist, och i kommittén sitta dessutom 1 styrelsemedlem och 4 andra medlemmar av F. K. P. R. — I Röda korsets kvinnoförening, som också varit i livlig verksamhet för anskaffande av sjukvårdsutrustning och anordnat tvänne samaritkurser under ledning av kvinnlig läkare, sitta i styrelsen 2 medlemmar av F. K. P. R.

I såväl Kopparbergs läns som Falu stads arbetslöshets- och nödhjälpskommitté är F. K. P. R:s vice ordf. insatt.

I *Göteborg* har, såsom förut omnämnts, bildats ett Kvinnornas uppbåd, vars ordf. är medlem av F. K. P. R. Till detta uppbåd ha 300 frivilliga arbetskrafter anmält sig. En särskild barnhjälpkommitté har också bildats med fru Frigga Carlberg som ordf. Den arbetar för beklädnad och understöd åt barn och sysselsätter ett 20-tal betalda arbetskrafter. Medel till verksamheten har anskaffats, dels genom frivilliga bidrag, dels genom anordnande av möten med föredrag. Alltefter som arbetslösheten tilltar, torde verksamhetsområdet komma att utvidgas.

För spridandet av det s. k. flaggmärket Hem och Hård bildades i *Hedemora* i slutet av sept. en kommitté bestående av sju kvinnor under ordförandeskap av F. K. P. R:s ordf. Den 3 okt., samtidigt som höstmärknad pågick i staden, anordnades försäljning av flaggmärket, och gynnad av det allra bästa väder, gick "affären" utmärkt. Märkena, som voro fästa på blå och gula sköldar, kringburos av elever från sam- och folkskolorna. Behållningen tillföll det frivilliga hjälp-

mina händer. Sedan tror jag, att jag var nära att förlora medvetandet, men i det ögonblicket tänkte jag inte på något annat, än att jag kunde kastat mig i elden för — just för det som min brorson hatade.

— För rösträtt och sådant? undrade den vackra unga kunden tvivlande och med ett litet leende.

— Ja, nickade den andra, just för rösträtt och sådant som fru Halme säger. Jag har inte annat att leva för och att glädjas åt, jag. Och som jag stod därborta och sökte hämma lågorna, tänkte jag: För detta kunde jag gå i döden... Se, jag har varit ung, och var glad åt min ungdom. Jag har varit förlovad och var glad åt min trolovade... Han dog och lämnade mig ensam med ett litet barn, en son till honom, som jag inte fick behålla länge heller, men som var hela mitt liv... När jag stod och kvävde elden, tyckte jag ändå att min fästman — honom kunde jag mista och barnet kunde jag mista, men aldrig tron på... min tro... Jag menar min förtröstan, att det en gång ska bli bättre för oss kvinnor. Tjusare omkring oss. Större lik-

arbetet bland dem, som på grund av kristiden med åtföljande stegring av livsmedelsprisen, kunna bliva i behov av tillfällig hjälp.

I styrelsen för Kvinnornas uppbåd i *Hvettlanda* sitta 4 av F. K. P. R:s medlemmar. En sjukvårdskurs har anordnats under extra provinsialläkarens ledning. För insamling av medel ha listor utsänts med rätt gott resultat. I en s. k. välfärdskommitté äro invalda 3 av rösträttsföreningens medlemmar.

En avdelning av Kvinnornas uppbåd har bildats i *Järna* (Över Järna). Vid första sammanträdet beslöts att föreningen skulle arbeta i huvudsaklig överensstämmelse med centralkommitténs förslag. Ett personligt bidrag av 1 kr. skulle upptagas av medlemmarna. I handelsbodarna inom församlingen äro uppsatta sparbössor för insamling av medel till föreningen. Kommunalarbetsrummet har välvilligt upplåtits till föreningens möten och sammanträden. Uppbådet räknar omkring 70 medlemmar. Uppbådet har genom frivilliga gåvor kunnat anskaffa 8 stycken sängar jämte utrustning att användas vid eventuell sjuksals inredning i händelse av ofred; eljes skall detta tillfalla en blivande sjukstuga för församlingen.

En sjukvårdskurs har av Uppbådet ordnats och i densamma deltog 52 kvinnor ur alla samhällsklasser. Den fördelades på två avdelningar och pågick 10 dagar med 3 timmar dagligen samt förestods av en Röda-korssyster. Förbandsartiklar äro av Uppbådet anskaffade. En del material såsom garn till muddar och strumpor samt domestik till skjortor är inköpt och lämnat till intresserade kvinnor.

Från *Kalmar*, vars duktiga insats i hjälparbetet redan omtalats, har inkommit anhållan om rättelse av ett missförstånd. Det var ingen självständig Röda korsförening, som bildades där (sådana få nämligen ej finnas), utan i stället Kalmar samaritförening.

I *Karlshamn* arbetar Kvinnornas uppbåd, till vilket representanter för olika kvinnoföreningar stodo som inbjudare, dels genom en hjälpbyrå, där mat- och vedpoletter utdelats, dels genom utdelning av gamla lagade och tvättade kläder. Uppbådet gör sig dessutom redo att möta den ökade arbetsbrist, som med säkerhet kommer att inträda på nyåret.

F. K. P. R. i *Köping* har flitigt deltagit i arbetet för såväl Röda korset som landstormen, men har ej ansett nödvändigt att bilda ännu en ny hjälporganisation. Vita bandet, vars ordf. är medlem av F. K. P. R., har haft

som. Det är min förvisning, att vi alla växa inifrån och utåt... i vår vilja... och att denna vår vilja en gång ska skänka oss riket. Sådan är min övertygelse.

Den främmande damen stod och såg sig om i det enkla rummet och mötte sedan sömmerskans blick. — Allt detta är ju vackert, sade hon, men i det stora hela kan man leva ändå, fröken Vilhelmi.

— Ja, nickade den halvgamla kvinnan, som bränt sina händer, det är sant, att man kan leva ändå, men hur? Jag ser bara från min lilla plats i världen hur kvinnorna bli bättre i samma mån som deras förtröstan vidgar sig och stärkes. Jag ser det på Vivi. Hur hjälper hon mig inte... Med vilken glädje ger hon inte en handräckning, inte bara åt mig, utan åt alla kvinnor. Åt hela sitt kön liksom. Det växer inför henne och blir allt vackrare i vår stora vackra åstundan mot målet. Vi är så rika ärväres, tycker jag, mitt i vad som kunde te sig som fattigdom för andra. Och vi ha så roligt tillsammans, vet ni, fru Halme. Vi ha det så stort omkring oss. Alltid. Inte

hand om försäljningen av flaggmärket och skall till julen åt fattiga barn utdela för inkomsten därav förfärdigade kläder.

I *Luleå* har bildats ett Kvinnornas uppbåd med representanter från 7 föreningar och kommittéer, därav 2 från F. K. P. R. Redan innan Uppbådet bildades, hade F. K. P. R:s ordf. av landshövdingen utsetts till ordf. i en kommitté, som skulle ombesörja bespisningen av de tusentals utländska flyktingar, som rest igenom staden. De verksamaste medlemmarna i denna kommitté tillhörde F. K. P. R:s styrelse.

I *Malmö* har på förslag av F. K. P. R:s ordf. och vice ordf. vidtagits en del förberedande åtgärder för avhjälpande av den arbetsbrist, som kan väntas uppstå. Rösträttsföreningen har dessutom anordnat en "högtidsafton", vars behållning delats mellan landstormen och en nödhjälpsfond. En Luciaafton planeras, vars behållning skall tillfalla denna fond.

I *Persberg*, vars befolkning till större delen består av arbetare, har rösträttsföreningen för insamlade medel inköpt tyg och garn och förfärdigat kläder åt landstormen.

Uppbådet i *Sundsvall* tyckes ha utvecklade en mycket livlig verksamhet, och dess ordf. är en av F. K. P. R:s verksamaste medlemmar. Arbetet bedrivs dels för anskaffande av utrustning åt landstornsmännen, dels för avhjälpande av nöden i hemmen. Landstornsföreningen har 47 ombud i Medelpads 18 socknar. Detta vittnar om att organisationen är i goda händer.

F. K. P. R. i *Sölvesborg* tillsatte den 12 sept. en kommitté för att förbereda bildandet av en lokalavdelning för Kvinnornas uppbåd i Sölvesborg. Kommittén har varit i oförtruten verksamhet med att göra upp arbetsprogram, anskaffa medel m. m. Vidare har den inbjudit stadens fyra kvinnoföreningar till möte för att överlägga och besluta om bildandet av ett Kvinnornas uppbåd. Den 31 okt. hölls ett större möte å stadens folkskola, där riktlinjer för arbetet antogs. Till att börja med skall den nya sammanslutningen inrikta sig på beklädnad åt fattiga barn i alla åldrar. Längre fram under den kalla årstiden skall barnbespisning förekomma. För övrigt skall Uppbådet ställa sig avvaktande och erbjuda sin hjälp i den mån den kan komma att behövas. Uppbådet ordf. är F. K. P. R:s ordf.

I *Ystad* är en medlem av F. K. P. R. av stadsfullmäktige insatt i den kommitté, som utdelar hjälp till de mobiliserades familjer. F. K. P. R:s medlemmar ha flitigt deltagit i Röda korsets arbete och sytt kläder åt barn samt deltagit i en sjukvårdskurs.

bara när vi tala om vårt stora strävande.

— Kära fröken Vilhelmi, log den unga damen, ni blir ju riktigt värtalig.

— Blir jag det? var sömmerskans svar. Ja, det vet jag inte, men nog är det underligt hur snälla alla människor blivit mot mig, när jag sitter med mina brända händer. Vivi både syr och kokar kaffe åt mig. Min doktor — en fröken hon med — sköter mig för ingenting och har böcker åt mig var gång hon kommer, och min värdinnas lilla flicka har givit mig hyacintlöken därborta. Fru Halme ser att den står under en strut.

— Ja, det ser jag.

— Ja, upprepade fröken Vilhelmi. Och när jag tittar ditåt, så tänker jag på framtiden, på allt — som en gång ska blomma för oss.

— Och glömmer era brända händer? log den unga kunden.

— Och glömmer mina brända händer, ja, nickade den andra. Vi leva ju i krigstider, fru Halme, och när jag ser ner på dem, tänker jag på hur gott det vore att få gå i elden för det man har kärt...

Förbättring av småskollärarinnornas ställning.

En insats av Lunds kvinnliga stadsfullmäktige.

Vid stadsfullmäktiges i Lund sammanträde den 23 sislidne oktober beslöts bl. a. att: "i och för uppflyttning i högre lönegrad får lärarinna vid Lunds stads småskolor räkna sig till godo intill fem tjänsteår, förvärvade utom Lunds stad under förutsättning att tjänstgöringen varit oförvitlig, och sammanräknas sådan föregående tjänstgöring å annan ort med all inom staden fullgjord tjänstgöring och icke blott med där förvärvade fulla tjänsteår."

Därmed vanns en länge efterlängtat rättighet och i viss mån likställighet med folkskolans lärarepersonal. I gällande löneordningens avd. II, mom. 6. heter det: "I och för uppflyttning i högre lönegrad får folkskolans lärarepersonal efter vunen befordran till ordinarie anställning inom församlingen tillgodoräkna sig intill 5 ordinarie tjänsteår, förvärvade utom Lunds stadsförsamling, under förutsättning att tjänstgöringen varit oförvitlig." Dessutom får folkskolans lärarepersonal för erhållande av första ålderstillägget tillgodoräkna sig oavbruten icke ordinarie tjänstgöring vid Lunds folkskolor med de år, som överstiga tre.

När småskolans lärarinnor år 1908 anhöll om löneförhöjning, begärde de även, att i och för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna sig intill fem tjänsteår, förvärvade utom Lunds stadsförsamling. Löneförhöjningen bifölls, men det senare önskemålet avstyrktes av skolrådet och avslogs av kyrkostämman.

Från och med år 1913 inkorporerades L. Råby, tillhörande Lunds landsförsamling, med Lunds stad. I de överenskommelser angående inkorporeringen, som tidigare träffats mellan de båda församlingarna, nämndes intet om skola och lärarepersonal, emedan ingen skola då fanns inom detta område. Vid inkorporeringen fanns emellertid en skola med 1 folkskollärare och 3 småskollärarinnor. Samtliga anhöll om att bli anställda vid stadens skolor och att i och för uppflyttning i högre lönegrad få räkna sina föregående tjänsteår. Men enligt Lunds stads löneordning fick endast läraren räkna 5 tjänsteår.

Lärarinnorna i L. Råby inlämnade under år 1913 förnyad ansökan om rätt att få räkna föregående tjänstgöring. Liknande ansökan inkom från lärarinnan i S:t Peters kloster. Denna församling skulle från och med år 1914 inkorporeras med Lunds stad och den förstnämnda församlingen hade genom skrivelse sökt trygga lärarekårens rätt att i och för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring. Bestämmelsen härom hade ej erhållit sådan formulering, att folkskolestyrelsen i Lunds stad ansåg densamma bindande, varför den avslog båda ansökningarna. Över detta beslut klagade kyrkostämman i S:t Peters kloster hos stadsfullmäktige, vilka återförvisade ärendet till folkskolestyrelsen. Denna avstyrkte ånyo framställningen med reservation för bifall från ordföranden rektor Strömberg och ledamoten adjunkt Sjövall. Tack vare dessa reservanter och de kvinnliga stadsfullmäktigeledamöternas livliga intresse och arbete för saken, bifölls de båda ansökningarna av stadsfullmäktige.

Hade löneordningens bestämmelser hindrat lärarinnorna i de inkorporerade stadsdelarna från att bli uppflyttade i högre lönegrad, så blev frågan om deras ålderstillägg en anledning till ändring i löneordningens. Vid sammanträde med folkskolestyrelsen i februari detta år väckte ordföranden motion om tillsättandet av en kommitté, som hade att utreda, i vad mån det vore lämpligt, att småskolans lärarinnor i och för uppflyttning i högre lönegrad finge tillgodoräkna sig intill fem tjänsteår, förvärvade utom Lunds stadsförsamling. Sedan folkskoleinspektören, som var ledamot av kommittén, inhämtat uppgift om, att småskolans lärarinnor i Malmö, Hälsingborg, Norrköping, Linköping, Falun

Arbetet ute i landet

Alby F. K. P. R. hade den 17 nov. sitt första sammanträde för hösten i ordförandens hem, varvid bland annat förekom val av centralstyrelsemedlem och centralstyrelsesuppleant. Föreningen beslöt att ansluta sig till Kvinnornas uppbåd. Efter en livlig diskussion i frågan beslöts att anordna arbetsafton varannan måndag för att bidra till landstormens utrustning samt till beklädning av barn inom samhället. Till inköp av material avslogs 100 kr. ur föreningens kassa. Styrelsen, som blev utsedd till anordna dessa aftnar, kommer att se till att lämplig litteratur finnes tillgänglig för uppläsning.

Borlänge—Stora Tuna F. K. P. R. hade den 12 nov. sitt första höstsammanträde. Val av styrelse företogs och omvaldes ordf. fru Maria Vidigson, v. ordf. fröken Signe Fridholm, kassaförvaltaren fru Elsa Lindham, sekreteraren, fröken Lisa Flodman, och fröken Thyra Liljekvist, samt nyvaldes fröken Gertrud Håkanson och fröken Sigröd Askengren. Till suppleanter omvaldes fröken Matilda Sterner och fröken Ida Larson. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fröken Signe Fridholm med fröken Thyra Liljekvist som suppleant. Till revisorer utsågos fru Helfrid Larson och fröken Edit Bodén med fröknarna Nanny Lejdström och Alma Nilsson som suppleanter. Ett Uppbåd bildades och tillsattes för detsamma en kommitté. Genom F. K. P. R. ha flaggmärken rekvisiterats, vilka försålts dels på fester och dels under hand. På mötet tillsattes en särskild lokalkommitté för ordnandet av fortsatt försäljning av flaggmärken.

Eringsboda F. K. P. R. hade lördagen den 14 nov. sitt årsmöte. Till styrelse valdes fru Jenny Johanson ordf. och kassör, vice ordf. fru Ida Peterson och sekreterare fru Gerda Bengtson. Till revisorer för år 1914 valdes fru Marie Johansson och lärarinnan fröken T. Haansson. Skillingboda, med fröken Anna Svensson som suppleant. Till centralstyrelsemedlem utsågs fru Jenny Johanson med fröken Hilda Pettersson som suppleant. Föreningen beslöt att på nyåret anordna offentligt möte, vartill någon föreläsarinna skulle kallas. Likaså beslöts att föreningen under den kommande vinterns lopp skall föranställa bespisning för fattiga. Ordf. föreläste fil. d.r. Gulli Petrinis föredrag ur Rösträtt för Kvinnor: "Behöva vi rösträtt?" och fröken Edit Lundgren deklamerade K. G. Ossian-Nilssons lilla dikt: "Håll ut din tid!" Efter ett musik- och sångnummer var det trevliga årsmötet ändat. Medlemmarna hade nästan mangrant infunnit sig, och intresse och livaktighet gjorde sig gällande.

Göteborgs F. K. P. R. anordnade den 13 nov. till förmån för Kvinnornas uppbåds barnhjälpssarbete ett möte med föredrag av ingenjör Otto Cyrén om Kaukasusländerna. Mötet, som lockat en fulltalig publik, öppnades av fru Frigga Carlberg, med en erinran om krigstillståndet i Europa och den tryckta ekonomi det framkallat även i de icke av kriget berörda länderna. Hon framhöll, att alla invändningar som hittills gjorts mot kvinnans politiska rösträtt i dessa krigstider måste bringas till tystnad. Det har överallt av männen hävdats, att kvinnorna ej behöva någon rösträtt, ty mannen bevakar deras intressen. Men hur ser det nu ut med bevakandet av kvinnornas och barnens intressen? Skulle det ej kunna finnas en annan sorts kultur än den vi nu ha? De färor, som för närvarande regera världen, skulle knappast ha varit möjliga om vi ej haft enbart manlig kultur. Det blir nu kvinnorna den tillfaller, uppgiften att plocka ihop spillrorna av allt som ödeslägges, att trösta, uppmuntra, kläda och giva bröd. En sådan samhällstjänst har Kvinnornas uppbåd åtagit sig och det är för att hjälpa uppbådet i dess arbete, speciellt för barnen, som F. K. P. R. anordnat kvällens möte. Fru Carlberg överlämnade därpå ordet åt ingenjör Cyrén, som gav en fängslande skildring, belädd med ljusbilder, av en resa, som han företagit genom Kaukasus, vordet aktuellt

och Karlstad äga rätt att räkna föregående tjänstgöring å annan ort, inlämnade kommittén förslag till folkskolestyrelsen, att liknande bestämmelser måtte få gälla i Lund. Folkskolestyrelsen tillstyrkte och stadsfullmäktige biföllo förslaget.

X.

genom kriget. Föredraget belönades med livliga applåder.

Karlskoga F. K. P. R. hade vid sitt ordinarie möte den 5 nov. styrelseval, varvid den förutvarande styrelsen omvaldes med följande sammansättning: fröken Gun Forsgren, ordf., fil. kand. fru Ebba Danielsson, v. ordf., fröken Anna Westerdahl, kassör, fil. kand. fröken Clara Lundh, sek., fru Ragnhild Sohlman, fru Katarina Andree och fröken Hilda Hultin. Centralstyrelsemedlem är fröken Forsgren, revisorer fru Elin Starck och fru Helene Larsson. Efter förhandlingarna vidtog en arbetsafton för landstormens utrustning, vartill materialet bekostades av F. K. P. R. Ännu en dylik arbetsafton hade föreningen den 9 dennes, varvid medlemmarna under musik och högläsning arbetade med strumpstickning och dyl. De sålunda förfärdigade arbetena komma att skänkas till Kvinnornas uppbåds landstormsföråd.

Katrineholms F. K. P. R. hade den 18 nov. sitt ordinarie höstmöte. Till ombud i centralstyrelsen valdes folkskollärarinnan fröken Anna Frick med fröken Matilda Sjöström som suppleant. Centralstyrelsens förslag till resekostnadsfördelning godkändes av mötet. Vidare beslöts, att inom den närmaste tiden söka anordna ett offentligt möte med föredrag. Föreningen har under hösten med hänsyn till tidsläget startat hjälparbete, medels sömuad eller stickning av beklädnadsartiklar åt barn samt även utdelat en hel del till nödställda familjer. Kläderna tillverkas delvis av begagnade klädespersedlar och i övrigt åstadkommes det behövliga genom frivilligt samsammanträda till syafton en gång i veckan.

Kristianstads F. K. P. R. hade torsdagen den 12 nov. sitt ordinarie höstmöte för val av styrelse m. m. Av förutvarande styrelsen omvaldes: fröken Anna Möller, ordf., fru Anna Liljekrantz, v. ordf., fröken Anna Jönsson, sek., fröken Johanna Persson, kassaförvaltare och fröken Elisabeth Nilsson. Efter två avgående styrelsemedlemmar invaldes förutvarande suppleanterna fru Dagmar Andersson och fröken Agnes Ripa. Till suppleanter nyvaldes fru Elsa Nordlund och fröken Greta Säwe. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fröken Elisabeth Nilsson med fröken Anna Hasselgren som suppleant. Till revisorer omvaldes fru M. Ellberg och fröken Ellen Larsson och till revisorsuppleant fröken Tolly Björkman. Efter valen uppmånade ordföranden de närvarande att flitigt verka för kvinnornas deltagande i det stundande stadsfullmäktigvalet. Då de manliga valorganisationerna lovat uppsätta kvinnliga kandidater på goda platser vore ej skäl att gå med egen lista utan stödja de olika partiernas. Därmed var föreningsmötet slut och ett trevligt samkväm vidtog, varvid upplästes "Fred i krig" av Emilia Fogelklou samt ett utförligt referat av Ellen Keys föredrag "Fredstankens seger". Sång och musik utfyllde programmet. Mötet var ganska talrikt besökt och stämningen den bästa.

Malmö F. K. P. R. hade den 19 nov. sitt ordinarie höstmöte, då val för nästa år fördrättades. Den avgående styrelsen omvaldes med undantag av fröken M. Cederberg, som av sagt sig, och i hennes ställe valdes fru A. Gunnarsson, som också blev centralstyrelsesuppleant. Fröken N. Uddenberg omvaldes till centralstyrelsemedlem. För att söka få fart i prenumerationen på Rösträtt för Kvinnor för nästa år utsågs en kommitté på 7 personer. Efter mötesförhandlingarna höll fröken Ellen Wester ett sakrikt och intressant föredrag om "Vad som är lätt och vad som är svårt, när kvinnorna taga del i samhällsarbetet". I början av sept. hade föreningen en angenäm aftonunderhållning med föredrag om Skåne och skåningarna, av d.r. Paul Rosenius, till förmån för landstormen och andra behövande.

Norrammars F. K. P. R. hade den 18 november ordinarie möte. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fru Alma Andersson och till suppleant folkskollärarinnan fröken Clara Hultqvist. Även beslöts att ur föreningens kassa bidra med en liten summa till hjälp åt fattiga barn. Till sist upptogs prenumerations på tidningen Rösträtt för Kvinnor.

Simrishamns F. K. P. R. hade den 18 nov. sitt ordinarie höstsammanträde. Den avgående styrelsen återvaldes med undantag av fröken Gunhild Fransén, som undangett sig

återval. I stället ingick suppleanten fröken Malin Berg. Prenumerations upptogs på Rösträtt för Kvinnor. På uppmaning av frisinna valmansföreningen beslöts för första gången att uppsätta en kandidat för det stundande stadsfullmäktigvalet, och utsågs enhälligt folkskollärarinnan Thyra Schultz, som nu uppsatts på vänsterns lista. På ordförandens förslag beslöt föreningen anordna arbetsaftnar en gång i veckan till förmån för något välgörande ändamål i anledning av krisen.

Söderköpings F. K. P. R. höll onsdagen den 18 nov. sitt halvårsmöte å Hushållsskolan. Den förutvarande styrelsen omvaldes. Till centralstyrelsemedlem utsågs ordföranden fru Malla Grönlund, och till centralstyrelsesuppleant sekreteraren fröken Virginia Qviberg. Bland andra frågor, som diskuterades, var den om det stundande stadsfullmäktigvalet, och uppsattes till kandidater efter förra kvinnliga stadsfullmäktigen, avlidna fröken Annie Nyström, fru Grönlund samt fröken Qviberg. Föreningen, som under höstens lopp för insamlade medel inköpt och förfärdigat en del barnkläder, avsedda till Kvinnornas uppbåd, beslöt nu överlämna desamma till nämnda förening. Senare höllos tvänne föredrag, ett av fröken V. Qviberg om Nordiska kvinnomötet i Köpenhamn, som skildrades sakrikt och livfullt, och ett av fru Ugland-Andersson — djuptänkt och intressant — om kvinnans möjlighet att i en framtid inverka på världsfreden. Nya medlemmar ingingo i föreningen.

Västerås F. K. P. R. hade måndagen den 9 nov. årsmöte varvid bland annat förekom val av styrelse och revisorer. Den gamla styrelsen omvaldes enhälligt och till revisorer utsågos fröken Signe Hammarskiöld och fröken Anna Stenström med fröknarna Fredrique Eneqvist och Elin Köhlberg som suppleanter. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fru Nina Andersson och fru Ruth Randall-Edström till suppleant. Därefter redogjorde fröken E. Bergström för opinionsyttringens framlämnande och uppvaktningen hos statsministern den 2 juli 1914 samt uppläste såväl Landsföreningens ordförandes tal som statsministerens svar. Fru Helga Silverstolpe behandlade därefter rösträttsdebatten i Första kammaren.

Örebro F. K. P. R. hade tisdagen den 10 nov. i därvarande Strandrestaurang sitt årsmöte. Sedan ordf., fru Elsa Perselli, på egna och styrelsens vägnar tackat föreningen för all hjälp och visat förtroende under gångna året, upplästes års- och revisionsberättelsen. Föreningen har under gångna året haft 8 möten och styrelsen 7 protokollförda sammanträden. Styrelsen omvaldes med acklamation och utgöres av fru Elsa Perselli ordf., fru Hanna Béen v. ordf., fru Ebba Sjölin sek., fru Josefina Smith v. sek., fru Thyra Atterling kassör, fru Annie Vallström och fru Maria Björkman, med fröknarna Ruckman och Strömman som suppleanter. Mötet, som var besökt av ett 40-tal medlemmar, präglades av den angenämaste stämning.

Blekinge länsförbund av F. K. P. R. samlades till årsmöte i Karlskrona den 8 nov. Föreningarna i Karlskrona, Karlshamn, Ronneby och Sölvesborg voro representerade och dessutom funnos ombud från Malmö och Hoby. Till styrelsemedlemmar omvaldes fru Augusta Tønning, Ronneby, fröken Sigröd Kruse, Karlskrona, och fröken Ebba Hultqvist, Sölvesborg och till styrelsesuppleanter fru Jenny Johansson, Eringsboda och fru Lisa Velander, Karlshamn. Under mötet diskuterades huru man borde anordna rösträttsarbetet under den närmaste tiden och på förslag av fröken Sigröd Kruse beslöts att länsförbundet skulle taga initiativ till anordnande av ett större möte, vid vilket en kvinnlig talare skulle hålla föredrag om nyttan av restriktionen i sprithandeln särskilt under innevarande kristider. Detta möte som även skulle vända sig mot länsstyrelsens resolution i ämnet beslöt man att anordna i Karlskrona och tillsattes en kommitté i och för detsamma. Efter länsmötet hade Karlshamn F. K. P. R. sitt ordinarie höstmöte, till vilket ombuden vid länsmötet voro inbjudna och här redogjorde fröken Sigröd Kruse för uppvaktningen hos statsminister Hammarskiöld den 2 juli detta år, och fru Augusta Tønning gav en stämmingsfull skildring av fredsmonumentets invigning den 16 augusti.

Presentkort å Rösträtt för Kvinnor för 1915 kunna erhållas genom tidningens expedition, 6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Vad som händer i krig.

Av George Colmore.

Översättning från engelskan.

Han var medvetlös, när han fördes till sjukhuset, och svaghet och smärtor gjorde, att han länge endast hade en oklar föreställning om, var han befann sig. Han förstod dunkelt, att han var vid fronten — eller varit där till dess smärtan bröt över honom och allt blev svart — förstod att han förts ej långt bort från stridslinjen — förstod, att Röda korsets läkare och sjuksköterskor hade honom i sin vård; — men ändå tycktes det honom ibland, att han kommit åter till Londons gator mitt i den ändlösa trafiken och stod som vakt, icke för marscherande eller kämpande led av soldater, som dem han nyss lämnat, utan för folkströmmar som passerade förbi utan uppehåll, eller folkhopar som samlades och åter skingrades, eller processioner — processioner av kvinnor, vilka marscherade som soldater. Han tyckte aldrig om de processionerna, och inte heller om folkhopar — somliga folkhopar — d. v. s. sådana, där kvinnor brottades, flämtade och föllo — — alldeles som — — som — — Sjuksköterskan, hans speciella sjuksköterska, gick förbi honom, hon stannade och skakade om hans kuddar och ändrade hans ställning, och han somnade, eller också kom hon med hans mat eller dryck eller medicin, och han kom då åter till kriget och sitt sår, och visste att Londons gator voro mycket långt borta.

Efter hand som hans krafter återvände, var han ständigt i sjuksalen, såg ständigt raderna av patienter och sköterskorna som vårdade dem. Han fick klart för sig, vilken som var hans egen sköterska, och hon blev en personlighet i stället för bara en kvinnlig varelse; han hade dock alltid kunnat skilja henne från de andra sköterskorna, därför att hon var litet halt. Nu, när hennes ansikte skilde sig från de andras, tycktes det honom på något vis bekant — han antog att det var därför, att han ständigt sett det omkring sig, då han låg med feberfantasier och halft medvetlös, ty han kände ej till det närmare. Det var ett kantigt ansikte, inte vackert, men med en viss mjukhet i uttrycket, håret var lagt djupt ned över pannan. Han började undra, hur hon skulle se ut om håret ströks upp från pannan, och tanken höll sig kvar och dök upp om och om igen i hans vakna drömmar, tills han ibland höll på att bedja henne stryka bort det. Och slutligen en dag skedde det, som han hade tänkt.

Han satt uppe vid den tiden och var nästan frisk nog att sändas hem. Tanken på att få resa och att bli alldeles frisk, frisk nog att komma med till fronten igen, hade gjort honom ovanligt vänlig, upplagd för att vara ovanligt meddelsam och för att tala om sig själv.

— Jag är reservist, förstår Ni, sade han.
— Jag antog det, svarade hon.
— Jag var vid polisen.
— Ja, jag vet det.
— Vet Ni det? Hur?
— Jag minns det.
— Minns det? Jag kan inte —
— Jag har sett Er, sade hon. — i tjänst.
— På mitt pass?
— Nej, särskild tjänstgöring.

Han såg på henne, deras ögon möttes, och oklart, dimmigt vaknade en hågkomst, en

hågkomst av något, som han helst ville glömma.

— Det var väl inte Ni, som —?
— Jo, i sista deputationen — den som gick till slottet. Ni hade order — kommer Ni ihåg det — att inte arresteras utan att bara hänsynslöst gå på.

— Jag — — — jag — — —
— Edra order voro sådana, sade hon.
— Ni haltar, när Ni går.

Hon log. — Det är inte Er skull, fast det hände den dagen.

Återigen möttes deras ögon, leendet dröjde ännu på hennes läppar. Hans läppar darrade då han talade.

— Stryk undan Ert hår.
— Å nej!
— Jo!

Sakta lyfte hon handen och visade ett ögonblick sin panna. Sedan lät hon håret falla ned igen. Men han hade sett äret, och visste vem som, böjande sig ned från hästryggen, hade orsakat det, mindes under den striden mot obehäpnade motståndare ett ögonblick, då en kvinnas ansikte hade vänts upp mot hans, innan det sjönk ned bland massan av kvinnor, och han förstod, varför hennes ansikte helt obestämt hade förefallit honom bekant.

— Jag — — jag — — visste Ni hela tiden, att det var jag?

Hon nickade. — Jag vet inte varför, men hur det var, stod Ert ansikte kvar för mitt minne.

— Jag — jag kan inte —
— Å, det gör ingenting, sade hon och log igen. Och nu skall Ni ha Ert te.

Folkskolans Barntidnings julpublikationer.

utgivna och redigerade av Stina Quint, vilka under en lång följd av år haft sin givna plats på småttingarnas julbord, ha nu åter kommit till synes i bokmarknaden. Bland de gedigna och praktiska små barnböckerna står alljämt den äldsta ibland dem, Guldslottet, främst både vad innehåll och konstnärliga bidrag beträffar. Barnen komma att med spänning och intresse följa Jeanna Oterdahls saga om Gamle baron Knut, som har ett litet moment av de så särskilt uppskattade spökhistorierna, men som löses upp i ett ljusst ackord, författarinnans tro på det goda i tillvaron och människohjärtat. Bland de övriga bidragen är särskilt att nämna Hjalmar Bergmans berättelse om Storbonden och Blomster-Lisa, motsättningen mellan livets poesi och prosa samt Anna Harpens roliga saga om Trollen i Mösseberg, försedd med praktiska teckningar av Brita Ellström.

Tidningen Julklappen innehåller bl. a. ett par utmärkta sagor av Jeanna Oterdahl och Anna Wahlenberg samt flera helsidesillustrationer av C. Althin, vilka dock förefalla en smula grumliga och oroliga i färgen.

Tillhögghäftena Rosengull och Tummetott stå på en hög nivå med bidrag av de kända sagoberättarna Anna Wahlenberg, Helena Nyblom med flera och illustrationerna äro i allmänhet goda, fast man saknar sagotecknaren framför alla andra, John Bauer.

Även om de minsta smås julkalendrar Lilleputt och Trisse är endast gott att säga och båda innehålla bidrag av våra främsta sagoförfattare.

G. H. E.

Brevkort från Hjo.

Kvinnorösträtt! Detta ord låter än i dag för många, såväl män som kvinnor, förskräckligt. Och det finns beklagligt nog enstaka människor med i övrigt klar framtidssblick, som än i dag icke inse nödvändigheten av denna behjärtansvärda frågas genomförande. Vad ha de då emot kvinnorösträtten? Ja, några verkliga skäl, som tala emot kvinnans deltagande i det allmänna livets angelägenheter, finnas numera icke. Det är endast lama ursäkter. Däremot finns det otaliga bevis för att hon nu är mogen för det politiska livet. Överallt se vi henne sida vid sida med mannen arbeta för det allmänna välfärd. Se bland annat på kvinnorna nu senast i Örebro hur kraftigt de sökt ingripa mot krogen för att skydda deras "starka" män att bli offer för denna gifthärd, fast de som vanligt blevo mottagna med oförstående.

Och vad göra våra kvinnor i de små samhällena, sådana som Hjo, till det allmänna väl? Jo, de ligga nog icke på latsidan, fast de icke ropa ut sitt arbete för all världen.

För några år sedan anordnade F. K. P. R:s kvinnor här en sjukvårdskurs under ledning av en föreningens medlem för att medlemmarna vid behov skulle kunna vara i tillfälle bistå sjuka och lidande, i synnerhet fattiga hjälpbehövande. Och nu äro de i färd med att å arbetsmöten, som de ha var fjortonde dag, arbeta med förfärdigande av linneplagg m. m. sådant, som i allmänhet fattas i fattiga hem, och i all synnerhet vid sjukdomstillfällen gör behovet stort. Det är ett välsignelsebringande arbete som utföres av dessa kvinnor, som icke anses värda sin fulla medborgarrätt. Borde icke vi män uppskatta dem så mycket, att vi gäve dem denna rätt? Jo förvisso! de komma nog säkerligen icke att missbruka den. Tvärtom komma vi nog att få ett starkt stöd i det vanskliga värvet att stifta rättvisa lagar till bätnad för alla vårt lands inbyggare.

Carl Bodén.

Kristid, nykterhet och kvinnorösträtt.

L. K. P. R. utger i dagarna ett nytt flygblad med ovanstående titel, författat av fröken Sigrid Kruse. Det är skrivet med övertygelsens hela värme och kraft, och utgör ett inlägg i frågan om nykterhetens betydelse i kristider, på samma gång som det ger ett uttryck åt harmen över kvinnornas vannakt och rösträttslöshet.

Flygbladet, som lämpar sig utmärkt till utdelning på nykterhets- och protestmöten, kan rekvireras genom Röstrettsbyrå till ett pris av 35 öre pr 100 ex. och kr. 3:— pr 1,000 ex.

Rösträtt för Kvinnors

tjugutredje nummer för 1914 innehåller bl. a.:

Fosterlandet väntar att var och en gör sin plikt.

Efter tio år. Av Sigrid Kruse.

Vår stumma agitation. Av Valborg Ulrich.

Stockholms första friluftsskola. Av Gerli Hertzman-Ericson.

Släktens kvinnor. Rec. av Marika Stjernstedt.

För de rödlidande belgierna.

En förstahandsfråga. Rec. av Alna Sundquist.

De tyska konstnärinnorna och kriget. Av Gabriele Reuter.

De tappra. Av Signe Wölter-Pfister.

Kvinnornas skuld. Av Marie Grund.

De brända händerna. Av Jane Germandt-Claine.

F. K. P. R. och hjälparbetet.

Förbättring av småskollärarinnornas ställning.

Vad som händer i krig. Av George Colmore.

Advokattfirman ÅKERBERG och SCHRÖDER
Luntmakaregatan 7 (hörnet av Kungsg.) Stockholm.

FAMILJERÄTT

(Arvs- och Aktenskapstvister, Boskillnader Testamenten) samt övriga juridiska uppdrag.
FERM EXPEDITION. MODERAT ARVODE.

Till Julen.

Rösträttsbrevkort, flaggor m. m.

Brevkort med porträtt:

Ser. I utgiven av Göteborgs F. K. P. R.
5 öre pr st., 50 öre pr 12 st.
» II utgiven av Uppsala F. K. P. R.
5 öre pr st., 50 öre pr 12 st.
» III utgiven av Paul Heckschers förlag.
10 öre pr st., 1 kr. pr 12 st.

Brevkort med karta, förut 4 kr., nu 2 kr. pr 100.

Jul- & nyårskort, förut 4 kr., nu 2 kr. pr 100.

Jul- & nyårskort, förut 5 kr., nu 1 kr. pr 100.

Läskapper, konstnärligt utstyrt, 5 öre pr st.

Pappersrevetter med rösträttsmärket, 50 öre pr bunt om 25 st.

Miniatyrbordvimpel med rösträttsmärket, 50 öre pr st.

Julgransflaggor, större, pr puss. 50 öre.

» » mindre, » » 35 »

Rösträttsspelet, 25 öre pr st.

Agitationsfrimärke, 1 kr. pr 50 st.

Rösträttsparböss, 40 öre.

Rekvireras genom

Rösträttsbyrå

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

RÖSTRÄTTLITTERATUR.

Nedsatta priser.

Carrie Chapman Catt: Går Förut Nu
Kvinnorösträttsrörelsen framåt? —15 —10

H. E. Hallberg: Kvinnan i hemmet och samhället, pr 100 ex. 4.50 4.—

Ann Margret Holmgren: Mor Karin, pr 100 ex. 2.50 2.25

Sigrid Kruse: Gramarna, pr 100 ex. 1.50 1.25

Nykterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt, pr 100 ex. —.90 —.75

Selma Lagerlöf: Hem och stat, pr 100 ex. 4.50 4.—

Klara Lindh: Den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia i korta drag, pr 100 ex. 4.50 4.—

Sofi Lindstedt: Varför böra religiöst övertygade kvinnor avsluta sig till rösträttsrörelsen? pr 100 ex. 4.50 4.—

Gulli Petrini: Kvinnorösträttsens riksdagshistoria —.50 —.40

Anna Roos: De kristna kvinnorna och rösträtten, pr 100 ex. —.75

Lydia Wahlström: Ländomarar den kvinnliga rösträttsrörelsen. —.10 —.05

Elin Wagner: Skördetider, pr 100 ex. —.50

Alice Zimmern: Kvinnornas rösträtt i skilda länder. 1.— —.50

Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan —.15 —.10

Rekvireras genom

Rösträttsbyrå

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Rösträttsbyrå

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Internationella Rösträttsalliansens Litteratur.

The International Woman Suffrage Alliance. Report of sixth Congress, Stockholm, Sweden. June 12, 13, 14, 15, 16, 17, 1911. Kr. 1:50.

Den internationella kvinnliga rösträttsalliansens sjätte kongress i Stockholm 1911. Utgivet av fru Augusta Widebeck, Strängnäs. 50 öre.

The International Woman Suffrage Alliance. Report of seventh Congress, Budapest, Hungary. June 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 1913. Kr. 1:50.

Address of the President at the seventh Congress of the I. W. S. A., Budapest. 10 öre.

Report of Woman Suffrage in Norway, presented at Budapest. June 1913. 10 öre.

Woman Suffrage in Practice 1913, published by The International Woman Suffrage Alliance. Kr. 1:50.

Rekvireras genom

Rösträttsbyrå

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Denna blankett utklippes samt insändes vederbörligen ifylld till ortens F. K. P. R.

Undertecknad prenumererar genom F. K. P. R.

(föreningens namn)

å tidningen RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR för år 1915.

Prenumerationsavgiften — 1 kr. — erlægges till F. K. P. R.

(ort och datum)

(titel och namn)

(postadress)

P. A. Collijns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

(A. F. 1448).

Rikst. Tel. 11015
Allm. Tel. 11718

Expeditionstid 10-4

Beridarebansgatan 17

Juridiska uppdrag.
Soliditetsupplysningar.
Placering av prima in-teckningar.
Försäkringar alla slag.

INKASSO-TAXA: 1 procent (minimum Kr. 1:-) jämte porton och direkta utgifter, när laga åtgärder icke behöva vidtagas.

Önskar Ni Eder

en symaskin, som ger en *särskildt vacker söm* vare sig Ni syr i det tunnaste siden eller de gröfsta kapp-tyger, bör Ni köpa

Central Bobbin Symaskin,

ty dessa maskiner hafva genom sin öfverlägsna konstruktion, sin mångsidiga användning och öfriga framstående egenskaper blifvit så omtyckta, att de under de lå å de varit i marknaden, trots sitt något högre pris erhållit en verkligt storartad spridning, det bästa beviset för att en vara är god. CENTRAL-BOBBIN-MASKINEN tillverkas i två storlekar, en mindre för familjer och syateljéer och en större för skrädderier. OBS! Fördelaktiga betalningsvillkor.

SKODON

köpas ovillkorligen fördelaktigast hos

Fabrikslagret RECORD

32 Gamla Kungsholmsbrogatan 32 - Stockholm.

KLARA EXPRESSBYRÅ

(Innehavare: C. A. Rydberg)

Stora Vattugatan 11

Ombesörjer packningar o. flyttningar såväl inom huvudstaden som till o. från landsorten. Transporterar pianon, res- o. frakttods. Befordrar brev o. paket m. m. Ombesörjer förtullningar.

OBS! Förstklassig sjukbår och sjukstol. OBS!

Full garanti för anförtrodda uppdrag. Mångårig praktik.

Van och pålitlig personal.

Telefoner till byrån: Riks 66 67, Allm. 62 92. Telefoner till bostaden: Riks Huddinge 57, Allm. Huddinge 95.

DAMER! SEN HIT!

Fru Östman-Kaldén öppnar den 1sta Sept. i sitt hem, Frejg. 21 III tr., tillklippnings- och avprovningbyrå för allt vad till barn- och damkläder hörer. För damer som vilja se sina kläder själva eller som använda sig av hemsömmerskor bör byrån bli till verklig nytta. Byrån är öppen alla dagar med undantag av Lörd. från 10 f. m. till 3 e. m., dessutom Tisd. och Fred. mellan 7-9 e. m. Vidare upplysningar pr Telefon Allm. 10131.

Svenska Bokföringsbyrån

Vasagatan 52, 1 tr. Kontorstid 10-2 e. m. Åtager sig föraude av lagenliga räkenskaper efter nytt, dubbel bokf. system för handel, industri, hantverk, lantbruk m. fl. fr. 2 kr. pr mån. BOKSLUT, REVISIONER och deklARATIONER utföras raskt till moderata pris. UPPLAGGER BOKFÖRINGAR för alla branscher efter moderna, arbetsbesparande metoder. LÄMNAR RÅD I bokföringsarbete.

Kappor, Promenaddräkter, Klädningar & Barnkläder

förfärdigas. Välsittande, gott arbete och billiga priser. OBS! Promenaddräkter - efter beställning från 45 kronor.

Lovisa Lundgren
Engelbrektsgatan 12 Allm. Tel. Ö. 64 00.

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor!

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola

(f. d. Villa Hult, Kneippbaden)

AFFÄRSREGISTER

Blusbasaren "SVEA"

57 Karlbergsvägen 57 (hörnet av Vikingagatan).
Allm. Telefon Vasa 88 60.
Beställningar & finare och enklare klädningar och blusar.
Förstklassigt arbete garanteras

Stockholms Blusbasar

81 A DROTTNINGGATAN
Ständigt lager av: Damblusar i alla prislägen. Största sortiment av strandkottor. (Beställningar även efter mått.) Klädningar och dräkter på beställning.
Tuger på lager. Allm. Tel. 148 78.

Låt sy Edra Klädningar och Blusliv

hos fru "SVENNINGS" Syateljé
1 B Döbelnsgatan, Stockholm. Allm. tel. Br. 46 52.
OBS!!! Mångårig praktik hos Nordiska Kompaniet och Sidenhuset

KARL ERIKSSON

KLARABERGSGATAN 40, 1 tr., (Hiss)

1:a klass Herr- & Damskrädderi

Gentlemans taylor.
Tailleur pour dames.
Dräkter och kappor senaste pariserstil fr. kr. 60: - utföres under full garanti.

Allm. Tel. 236 05

Riks Tel. Norr 507

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.
Huvudaffär: DROTTNINGGATAN 30

Filialer: Humlegårdsgatan 11, S:t Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.

Herm. Schagers Tårthageri

A. T. 131 64

Bellmansgatan 27.
rekommenderar sina tillverkningar av tårter.
Specialité: Kaffetårter.
Namnsdags- o. födelso- dagstårter på beställning.
som hemsändas till alla stadsdelar vid påringning.

Bad-Caféet

Malm Morgsgatan 3

Rekommenderar sina goda frukostar, middagar och supéer till moderata priser.
A. T. 97 74. Vördsamt Ch. Skoglund.

Obs. Syster Frideborgs

Sjuksköterskebyrå
Även Sjukhem
R. t. Vasa 99. Kungsteng. 22, 1 tr. A. t. 236 72.

Damhattar

såväl eleganta som enklare, Barn- och Konfirmandhatter (fina och billiga), sorgbatter och sorgartiklar alltid på lager. Viuterhatter realiseras. Götgatan 20, 1 tr., Stockholm, f. d. Stortorget 3, 1 tr.

Anna Lindgrens

HEMBAGERI
Gamla Stockholmsgatan 11, Södertelje
Rekommenderas.
Södertelje Allm. Tel. 674.

Ivar Grönqvist

HERR- & DAMSKRÄDDERI
Östermalmgatan 25-27 (Henggården). Allm. tel. 260 02
Utför beställningar och reparationer av alla sorters Herr- och Damkläder till billiga priser.
Beställningar utföras även när tyg tillsläppes.

Emma Hagelins Syateljé

för finare såväl som enklare klädningar och blusar.
Hornsgatan 45, 2 tr.
Allm. Tel. 1774. Hiss.

E. H. Karlssons

BEGRAFNINGSBYRÅ
29 Klara N. Kyrkogata (2:dra huset fr. Kungsg.)
ombesörjer begravningar. Order från landsorten expedieras skyndsamt. A. T. 8409. Riks N. 709.

Vaxholms Hotell

rekommenderas, inackordering mottages.
Vördsammast AUGUSTA KARLSSON.

Rättegångar

bouppteckningar, arvsvister, boskillnad, äktenskapsförord, lösöre köp, testamente, skilsmässor, barnuppfostringsmål, inkasseringar m. m. utföras fort o. billigt av
VÄRMLANDS ADVOKAT-INKASSOBYRÅ
R. T. 3712. Götgatan 33, III tr. A. T. Br. 29 00
Skriftliga förfrågningar besvaras omgående.

SKÅNSK MAT

Pensionat Malmgren
Olovsgatan 3, 2 tr.
God och billig hel- och måltidsinackordering på kortare eller längre tid. Allm. Tel. 142 56.
Skånsk Fru.

Amatörer!

Framkalla. Ytterst billigt. Kopiera.
Prima utföranden. Kopieringsanstalten Gamla Kungsholmsbrogatan 15-17, 3:de huset från Drottninggatan. Tel. Br. 32 45. STOCKHOLM.

Ovanligt billiga priser!

Till och med den 1 Juni. Från 2 kr. pr dues.
Ny modern fotograf-salong KRONAN
har i dagarna öppnats i Folkungagatan 12 A, 1 tr. Välgjort arbete, prima material och reel behandling utlovas. Förstoringar billigt!

Damhattar

pressas, tvättas. Tagel- och flät. hatter sys om efter nyaste modeller. Pamandhatter tvättas omsorgsfullt. Kom i tid.
HATTFABRIKEN
Klara Östra Kyrkogata 5, 1 tr.

Barnmorskan

Karin Kindvall
Roslagsgatan 20, Stockholm.
Emottager patienter i sitt hem. Trevliga enskilda rum med elektr. ljus. God omsorgsfull vård.
Rikstel. Vasa 464. Allm. Tel. 224 45

DAMERNAS

speciella uppslagsbok, oombärlig för alla åldrar, erhålles då Kr. 1.30 insändes i postansvar till
SVENSKA BOKEXPEDITIONEN
STOCKHOLM C.

börjar den 1sta Februari. Ämnena äro Husmoderskurs med enklare och finare matlagning, Skicklig kokfru undervisar i den finare matlagningen. Examinerad lärarinna i den enklare samt i teori. Övriga ämnena äro Sång, Musik, Målning, Språk (infödda lärarinnor), Konstslöjd, Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten, Samaritkurs. Alla ämnena äro valfria. OBS! Den enda skola i Stockholm med helpension och där eleverna samtidigt ha ett gott hem. Unga flickor, som skola vistas i Stockholm, mottagas i helpension. Skolan är inrymd i ett nytt modernt hus invid Strandvägen. Begär prospekt, vari utförliga upplysningar lämnas och där referenser av föräldrar till från skolan utgångna elever finnas intagna.
Adr. E. HULTS KVINNIGA UTBILDNINGSSKOLA, Artillerig. 6, 2 tr., Stockholm. R. T. 11886. A. T. 289 40.

EDLA SEVERINS SYATELIER

för finare klädningar och blusar.
Hornsgatan N:o 26, 2 tr. t. v.
Allm. Tel. Söder 53 43. STOCKHOLM.

Fort, väl och billigt

får Ni det, om Ni låter sy Edra kläder hos
ANNA JOHANSSON
56 Kungstengsgatan, Stockholm.
Telefon: Vasa 90 24.

Frida Janssons

HEMBAGERI
14 Kommendörsgatan 14
Beställningar & tårter och Namnsdagskakor emottagas.
Allm. Telefon 29 31.

Damgarderoben

48 Upplandsgatan 48
ALLM. TEL. 287 25 - STOCKHOLM
REKOMMENDERAS.

Hilma Säflund

STOCKHOLM
TORSGATAN 23 Allm. Tel. 141 08
Lager av Klädda Damhatter o. Sorgsaker.
Tillverkning av Konstgjorda Blommor.

Ring upp Iexpressen

KARL MOBERG
26 Jakobsbergsgatan 26, Stockholm. Rikstelefon 67 43.
Sthlns Telefon 65 03, 116 86
vid behov av
Ibud, Transporter, Emballeringar, Flyttningar och Magasinering.

Fröken Bjurholms

Privata Förlossningshem,
Norrullsg. 37, III tr., h., Stockholm. God inack. och vård. Tyst och ogenerat. Läkare, specialist.
Allm. Tel. Vasa 2715. Riks Tel. Vasa 416.

Hantverksskolan för Blinda Kvinnor

STOCKHOLM
Klara Östra Kyrkogata 3. Allm. Telefon 211 37
Tillverkar alla slags korgarbeten. Rottingsstättning.
Billigt och starkt garanteras.

BLOMKRUKOR

köpas bäst och billigast hos
I. M. MALMGREN
Allm. Telefon 558. Södertälje.

1:sta Klass Damskrädderi.

Garanteras välgjort och välsittande arbete till moderat pris.
MATH. PETERSSONS DAMSKRÄDDERI
48 STUREGATAN 48. Allm. Tel. 193 14.

Bada

Elektr. Ljusbad, Massagebad, Varmbad, Halvbad
4 Södermalmstorg 4.
2 tr. (Hiss.) Allm. Tel. 15 47.

Vid behov anlita

Nykterhetsvännernas
Expressbyrå, Kocksgat. 37
(Hörnet av Nytorgg. och Kocksg.)
Allm. Tel. 3330. Rikst. 97 06.

VAR OCH HUR?

Grevturegatan 24 B
RÅDFRAGNINGSBYRÅ
Affärsförmedlingar, uthyrningar m. m.
Juridiskt biträde lämnas.
R. T. 12680. Anna M. Rettig A. T. 181 54.

Lotten Janssons

Hem- och Finbageri
20 B GREFTUREGATAN 20 B
Allm. Tel. 183 59.
Obs! Endast första klass ingredienser. Alla slags Kakor och Tårter på beställning.

Juridiska Inhasso- & Advokatbyrån

Mästersamuelsg. 37, Stockholm. Effektivaste Inkasseringbyrå. Rättegångar, soliditetsupplysningar, bouppteckningar, skilsmässor och alla juridiska uppdrag. Billigt o. punktligt. R. t. 11 05 A. t. Br. 35 15.